

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 27 OCTOBER 1926

No. 565

INHOUD.

HET NOORDZEEKANAAL 1876-1926 door <i>Mr. F. R. J. Dubois</i>	Biz.	942
De Burgerrechtelijke regeling der Collectieve Arbeids-overeenkomst door <i>A. C. de Bruijn</i>		944
De jongste Portverlaging door <i>J. S. van Gelder</i>		946
Het Fransch-Zwitsersche conflict over Hoog-Savoie door <i>Mr. K. O. F. James</i>		947
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:		
Het Rapport van de Indian Currency Commission III door <i>Prof. Dr. T. E. Gregory</i>		948
AANTEKENINGEN:		
Een Manifest voor den vrijen Handel		949
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië		950
BOEKAANKONDIGING:		
S. A. Reitsma: Indische Spoorweg-Politiek, bespr. door <i>Ir. R. A. Verwey</i>		951
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN		952
MAANDCIJFERS:		
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen		953
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN		953-960
Geldkoersen.	Bankstaten.	Goederenhandel.
Wisselkoersen.	Effectenbeurzen.	Verkeerswezen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lemep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedeegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

26 OCTOBER 1926.

De geldmarkt bleef deze week prijshoudend. De rente voor particulier disconto liep in het begin der week nog $\frac{1}{16}$ pCt. op en kwam daardoor op $2\frac{1}{8}$ pCt.; maar daar het aanbod van wissels niet groot was, kon men op dezen prijs regelmatig plaatsing vinden. De prolongatierente schommelde tusschen $2\frac{1}{4}$ en 3 pCt. en callgeld bewoog zich tusschen 2 en $2\frac{1}{4}$ pCt.

* * *

Bij de inschrijving op schatkistpapier werd in totaal ingeschreven voor f 48.866.000,— toegewezen werden f 3.430.000,— driemaands promessen à f 993.55; f 4.330.000,— zesmaands promessen à f 986,25 of voor beide categorieën circa $2\frac{1}{2}$ pCt. en f 16.594.000,— jaarsbiljetten à f 1005,24 of circa $3\frac{1}{2}$ pCt.

* * *

Als gevolg van een aanmerkelijke daling van het

bedrag der rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank geplaatste schatkistpromessen, hetwelk in de afgelopen week van f 37 miljoen tot f 14,5 miljoen verminderde, vertoonde de post binnenlandsche wissels op de balans der centrale credietinstelling een teruggang van f 22,3 miljoen. De beleeningen blijken met f 1,2 miljoen te zijn afgenomen. Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met 4,7 miljoen. De voorraad gouden munt daalde met een goede f 100.000. De zilvervoorraad geeft een vermeerdering van f 400.000. Het hoofd muntmateriaal bleef nagenoeg onveranderd. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen onder het actief stegen resp. met f 200.000 en f 7,6 miljoen.

De biljettencirculatie daalde met f 7,1 miljoen, terwijl de rekening-courantsaldi zich f 4,1 miljoen lager stelden. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 2,5 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 51.

* * *

Ook deze week waren weder verschillende wissels aan sterke schommelingen onderhevig. De Noorsche Kroon maakte Dinsdag een sprong, zoodat 62.20 werd bereikt. Daarna trad een sterke daling in, voor 61.30 werd afgedaan, maar het slot van de week was vast op 62.60. Ook Spanje maakte weer eenige schommelingen door. De hausse van Francs en Lires bleef aanhouden; die voor Lires vrijwel ononderbroken, 10.20, gisteren 11.25. Parijs was zeer vast. Na een geringe daling aan het einde der week, werd gisteren opnieuw 7.65 betaald. Voor België betaalde men Donderdag 7.17. Maar meerdere zekerheid omtrent spoedige stabilisatie deed den koers weder terugloopen zoodat heden, bij het bekend maken van de nieuwe muntverhoudingen, de koers zich vrijwel op het nieuwe goudpunt, omstreeks 6.95, bewoog. Dollars schommelden tusschen $2.49\frac{1}{8}$ en $2.50\frac{1}{8}$. Ponden daalden van 12.13 tot $12.11\frac{1}{8}$, liepen daarna op tot $12.12\frac{1}{8}$ en sloten op $12.12\frac{1}{8}$ à $\frac{1}{4}$. Ook Marken flauwer 59.52—59.46.

LONDEN, 25 OCTOBER 1926.

Met uitzondering van een zekere pressie voor geld op Woensdag ll. had de geldmarkt een kalm en later in de week zelfs gemakkelijk verloop.

De druk op Woensdag werd verlicht doordat speciale posten wissels uit de markt werden genomen, zoodat verdere maatregelen niet noodig bleken.

De discontomarkt wordt beheerscht door de vraag of de Bank van Engeland zonder verhooging van haar officieel minimum aan de voortdurende goudonttrekkingen het hoofd kan bieden. De koers, waartegen Vrijdags op de schatkistpromessen wordt ingeschreven, nadert daarom steeds dichter het officieel minimum van 5 pCt., terwijl de koers voor 3 maands bankaccepten ook zeer vast is op $4\frac{1}{4}$ pCt.

Er gaan geruchten, dat arrangementen getroffen zijn of worden om te voorkomen, dat de Bankrate verhoogd behoeft te worden, maar tot nu toe is daarentrent nog geen zekerheid verschaft en blijft de markt dus zeer vast.

Dollars blijven hier duur en noteeren nu $4,84\frac{1}{4}$.

HET NOORDZEEKANAAL 1876—1926.

Toen in het vorige jaar het honderdjarig bestaan werd herdacht van het Groot-Noord-Hollandsch Kanaal, is niet tekort gedaan aan het onbetwiste recht van alle jubilarissen om slechts het goede, dat zij tot stand brachten, te zien in het licht gesteld, en is dan ook in het bijzonder gewezen op zijn groote beteekenis als binnenvaartverbinding. Maar nu het feestgedruisch is verstomd, mag wel worden herinnerd aan hetgeen in die dagen opzettelijk is verzwegen: dat dit kanaal toch eigenlijk werd aangelegd met de bestemming om aan Amsterdam weder een verbinding met de wereldzeeën en daarmee de kans te geven, om zijn aandeel in den wereldhandel te hernemen, en dat het aan die bestemming allerminst heeft kunnen beantwoorden.

Niet alleen, dat de talrijke en moeilijke bochten, van den eersten dag af, de vaart er zeer bezwaarlijk hebben gemaakt, maar ook bleken reeds zeer spoedig na 1825 zoowel het vaarwater als de daarin gebouwde kunstwerken te smal en te ondiep voor de zeeschepen van steeds grooter charter, welke toen al in gebruik waren gekomen. Deze zeeschepen waren dus reeds toen verplicht hun lading in Nieuwediep te lossen, welke dan per lichter naar Amsterdam moest worden gebracht. Maar ook de kleinere zeevaart, ofschoon deze de hoofdstad nog wel met ongebroken lading had kunnen bereiken, toonde zich daartoe steeds minder gaarne bereid, met het oog op de besparing aan tijd, hooge sleeploonen en andere bijkomende kosten, welke een overladen ter reede van Nieuwediep voor haar medebracht; en zelfs de keuze of, althans zooveel mogelijk, zeeschepen het kanaal zouden opvaren dan wel in den Helder lossen, werd Amsterdam al minder gelaten, toen door de ontwikkeling van de stoomvaart, de koopvaardij steeds grootere beteekenis ging hechten aan snelheid.

De groote lengte van het kanaal — 19 uur gaans — deed toen zijn onvolkomenheid als vaarweg naar zee in absoluten zin gevoelen: immers in dit opzicht was afdoende verbetering, tot hoe kostbare verruimingswerken men ook zou willen overgaan, ten eenenmale uitgesloten.

Ten gevolge van deze omstandigheden was het Noord-Hollandsch Kanaal, lang voordat Amsterdam zijn nieuwe verbinding met de zee had verkregen, reeds tot een vaarweg geworden, waarop de binnenschipperij voor het grootste gedeelte de plaats van de zeeschepen was gaan innemen en had het reeds toen het karakter van een binnenvaart aangenomen; de hoogst ongunstige invloed van deze teleurstellende ervaring der practijk op de kosten van aanvoer van goederen naar Amsterdam werd met den dag zwaarder gevoeld, en het zou niet lang meer duren dat men zich, als gevolg daarvan, in den concurrentiestrijd met andere havens met overtuigende zekerheid reeds bij voorbaat verslagen wist. De urgentie van een beteren toegangsweg uit zee naar Amsterdam stond daarmee vast.

Amsterdam heeft reden dankbaar te zijn voor de vorderingen, welke de waterbouwkundige techniek in de eerste helft van de negentiende eeuw heeft gemaakt; want het doorgraven van Holland op z'n smalst, nog onmogelijk geacht toen Koning Willem I dit als de meest doelmatige zeeverbinding voor de hoofdstad aanwees, had men in die periode, dezelfde binnen welke het Noord-Hollandsch Kanaal metterdaad had bewezen aan de eischen niet te kunnen voldoen, als een uitvoerbaar, hoezeer dan ook moeilijk werk leeren beschouwen. Zoo kon dus omstreeks 1850, nadat dit kanaal nauwelijks een kwart eeuw dienst had gedaan, het tijdperk aanvangen van zoeken naar het middel, om de hoofdstad een korteren, liefst den kortsten, weg naar zee te bezorgen.

Ofschoon het toen reeds lang geen vraag meer was, of wellicht nog door een verbeteren van het Noord-Hollandsch Kanaal ook wel een aannemelijke

voorziening zou kunnen worden getroffen, kwam in 1856 deze vraag toch nog eenmaal, zeer onverwacht, de gemoederen bezighouden: nadat tusschen 1852 en 1856 reeds negen verschillende Commissies het werk hadden moeten verdeelen om de talrijke plannen, welke beoogden den kortsten weg naar zee te wijzen, te bestudeeren en af te keuren, stelde de Regeering in 1856, door deze veelzijdige voorlichting zonder practisch resultaat het spoor wellicht ook eenigermate bijster geworden, wederom een plan aan de orde tot zeer ver gaande en zeer kostbare verbeteringen van het Noord-Hollandsch Kanaal. Amsterdam, door dit plan zeer onaangenaam verrast, in hoofdzaak omdat men daarin een bedreiging zag voor een zoo spoedig mogelijk tot stand komen van een geheel nieuw kanaal, gaf aan dezen indruk bij monde van de Kamer van Koophandel onverwijd uiting. De „beschouwingen”, daardoor uitgelokt van den Minister van Binnenlandsche Zaken, waren weliswaar gesteld „in bewoordingen, waarin de Kamer in haar betrekkingen met de Regeering niet gewoon was”, doch geven desniettemin wel eenigen steun aan het vermoeden, dat de gekoesterde vrees toch niet geheel misplaatst was. Immers daarin zegt de Minister o.m.:

„De Kamer schijnt weinig prijs te stellen op de pogingen, die de regeering wil aanwenden tot verbetering der gemeenschap van Amsterdam met de zee. Het is mij onverklaarbaar dat het belang van het Noord-Hollandsche Kanaal gering wordt geschat, in vergelijking der voordeelen, die eene nieuwe gemeenschap met de zee zou aanbrengegen. . . .; zoo de Kamer deskundigen had geraadpleegd, zij zou de overtuiging hebben gekregen, 1e. dat de goede uitslag van het nieuwe kanaal en van de nieuwe haven altijd eenigszins onzeker is; en 2e. dat, ook bij den gunstigsten uitslag, het verlies niet geheel zou vergoed worden van de uitmuntende gelegenheid aan het Nieuwediep”.

In het bijzonder het tweede argument zal voor de Kamer weinig overtuigend hebben geklonken; althans in een, slechts korten tijd daarna tot den Koning gerichte Memorie wordt in dit verband gezegd:

„. . . vereischte is, dat de toenadering tot de haven, zoowel als de haven zelf, vrij van gevaren, althans van groote gevaren en gunstig gelegen zij, beide voor binnenkomende en uitgaande schepen. Aan dit vereischte beantwoordt het Texelsche zeegat niet, terwijl ook de haven van het Nieuwe Diep veel te wenschen overlaat.

De Kamer is op grond van dit alles van meening, dat het bestaan van het Nieuwe Diep als haven van Amsterdam geen gewicht geeft aan het ontwerp der verbetering van het Noord-Hollandsche Kanaal; maar integendeel is zij van oordeel dat de gebreken van het Texelsche Zeegat en van de haven van het Nieuwe Diep, drangredenen te meer opleveren om een anderen toegang uit zee naar Amsterdam te verlangen.”

De oplossing van de vraag hoe de Regeering, zonder eenig overleg met den handel, tot haar plannen was gekomen, ligt in het feit, dat in het belang van 's Rijks Marine verbeteringen van het kanaal noodzakelijk werden geoordeeld; als zoodanig gingen deze plannen inderdaad ook vrijwel buiten den handel om. Maar het is menschelijk begrijpelijk, dat de Regeering, bij het toen reeds zoo lang vruchteloos gebleven zoeken naar een ander middel, een oogenblik heeft gehoopt dat die verbeteringsplannen, welke het voordeel hadden te liggen binnen het terrein der ten minste aanstonds bereikbare mogelijkheden, mede zouden kunnen dienen en zouden worden aanvaard, om voor Amsterdam de nog onoplosbaar schijnende moeilijkheden te overwinnen.

De bui zou intusschen spoedig overdrijven; in 1858 verklaarde de Regeering zich definitief gewonnen voor het plan om aan Amsterdam den kortsten weg naar zee te geven en tot dat doel Holland op z'n smalst te doen doorgraven. Dat 's Konings Verslag over de geldmiddelen des lands juist had kunnen gewagen van „ruime middelen in 's Rijksschatkist voorhanden, welke zouden worden dienstbaar gemaakt tot den aanleg van werken van algemeen nut”, maakte het, ofschoon daarbij toen in de allereerste plaats aan den aanleg van spoorwegen werd gedacht,

zels mogelijk in uitzicht te stellen de kosten van het Noordzeekanaal geheel voor Rijksrekening te nemen. Dit uitzicht is intusschen niet verwezenlijkt; daartoe zijn tijdens den, toen nog niet verwachten langen duur van het werk, 'slands financiën te zeer het aspect gaan aannemen, dat meer in overeenstemming is met hetgeen het tegenwoordige geslacht daarvan gewoon is; en zonder financieele hulp van Amsterdam is men er niet gekomen.

De geschiedenis, een lijdensgeschiedenis veelal, van het tot stand brengen van het kanaal en de daarbij behorende werken, zal men in deze dagen wel elders beschreven kunnen vinden, zoodat zij niet ook nog hier behoeft te worden ingelascht; in het centrum van de belangstelling, welke aan het Noordzeekanaal zal worden gewijd door de beschrijvers van zijn historie, zal men dan, zoowel figuurlijk als vrijwel naar de letter, den 1sten November 1876 zien staan. Want de werkzaamheden, op 8 Maart 1865 aangevangen, inden aanvang herhaaldelijk zeer ernstig vertraagd en zelfs onderbroken, waren op den 1sten November 1876 pas zoover gevorderd, dat nog tot einde 1883 zeer intensief moest worden doorgewerkt, alvorens het Kanaal geheel gereed kon worden opgeleverd; doch in 1876 was men toch zoover gevorderd, dat schepen met een diepgang tot 5 M. konden worden toegelaten.

Het is dit feit, dat werd aangegrepen als een welkome aanleiding om, door een feestelijke opening op den 1sten November van dat jaar, even uit te rusten van de talloze teleurstellingen welke de afgelopen jaren hadden gebracht, en om nieuwe krachten te verzamelen ten einde te kunnen dragen, wat, naar men vreesde, de eerstvolgende jaren nog wel zouden brengen; het is deze 1ste November, welken Amsterdam zich thans, na 50 jaar, opmaakt andermaal feestelijk te gedenken.

Bij het afwegen van de redenen tot een feestelijke stemming nu, en in 1876 met betrekking tot hetzelfde feit, is het zeer moeilijk de juiste beteekenis te bepalen van den factor, welke in 1876 lag in de toen ten minste verkregen zekerheid, dat het aangevatte probleem technisch was opgelost. Wellicht kunnen wij thans, nu technisch schier alles mogelijk schijnt, dien factor niet meer tot zijn juiste waarde in rekening brengen; doch dezen terzijde latende, schijnt er tot onbezorgd feestbetoon op 1 November a.s. wel zeer veel meer aanleiding dan vóór 50 jaar.

Vóór 50 jaar ontbraken nog, geheel of gedeeltelijk, zeer belangrijke werken in het Amsterdamsche havengebied, — kaden aan diep water, spoorwegverbindingen, droogdok, een bruikbare Rijnverbinding e.d.m. —, welke onmisbaar waren om van het kanaal een ook zelfs maar bescheiden gebruik te maken; en reeds in 1876 voorvoelde men daarbij, dat de herhaalde vertragingen in het voltooiën der kanaalwerken, — waarmede zouden blijken nog 7 jaren te zijn gemoed, — ten gevolge moesten hebben, dat het kanaal, eindelijk gereed en eenigermate behoorlijk geoutilleerd, aan inmiddels gegroeide verkeerseischen niet meer zou kunnen voldoen.

Zoo is het dan ook geloopt: einde 1883 gereed, moest reeds vóór 1885 algemeen worden toegegeven, dat b.v. de sluisafmetingen te gering waren om den grooteren, inmiddels in gebruik gekomen zeeschepen toegang tot het havengebied te geven. En nog eenmaal zou Amsterdam toen worden geleerd met zijn zeeverbinding geduld te oefenen: een grootere sluis — op dit oogenblik nog de grootste: 225 M. lang, 25 M. breed en 10.15 M. diep — in 1885 ontworpen, kon eerst in 1896 in gebruik genomen worden. Doch toen was ook het ergste geleden: het ter hand nemen van verruimingswerken heeft, sedert dien, vrijwel gelijken tred gehouden met voorzienbare eischen van toekomstig verkeer; en indien in 1928 de nieuwe sluis ter lengte van 400 M., ter breedte van 50 M. en ter diepte van 15 M. in dienst zal kunnen worden

gesteld, indien overeenkomstig de daarvoor gereed zijnde plannen de bodembreedte van het kanaal geleidelijk tot 75 M. — zoo noodig tot 100 M. — en de diepte op 13 M. — zoo noodig tot 15 M. — zal zijn gebracht in aansluiting aan de afmetingen van de grootste toeganggevende sluis, zal de hoofdstad over een verbinding met de zee beschikken, welke geen redelijke wenschen meer onbevredigd laat.

Het is hierom dat Amsterdam aan het gouden feest van het Noordzeekanaal kan deelnemen zonder dat, zooals in 1876, groote bezorgdheid voor de toekomst haar temperenden invloed zal doen gevoelen, al werpt ook thans weder het nog niet opgeloste vraagstuk van een goede Rijnverbinding een schaduw,

Van hetgeen het Noordzeekanaal in de afgelopen halve eeuw tot de ontwikkeling van den Amsterdamschen handel heeft bijgedragen, is het zeer moeilijk een tastbaar beeld te geven: te veel omstandigheden van geheel uiteenlopenden aard zijn daarop tezelfder tijd van invloed geweest, dan dat het aandeel van elke daarvan zou kunnen worden afgescheiden. Doch de overheerschende beteekenis van het Noordzeekanaal voor het economische leven van Amsterdam ligt ook niet daar in de allereerste plaats; de overheerschende beteekenis ligt in het feit, dat zonder dat kanaal Amsterdam van tal van geboden kansen om tot grooteren bloei te geraken geen gebruik zou hebben kunnen maken, dat vrijwel geen onderdeel van het bedrijfsleven, waaraan Amsterdam zijn beteekenis ontleent, tot zijn tegenwoordige ontwikkeling had kunnen komen, dat Amsterdam geen handelsstad van zoo groote internationale beteekenis zou zijn, als het thans is. Het Noordzeekanaal is in de afgelopen halve eeuw het middel geweest van hetwelk, meer dan van welk ander ook, de ontwikkeling van Amsterdam afhankelijk is geweest, dat, meer dan welk ander ook, het karakter van het huidige Amsterdam heeft bepaald.

Zonder een op de hoogte van zijn tijd gehouden Noordzeekanaal, zou Amsterdam thans geen stapelplaats zijn van koloniale producten, zou het niet voor enkele daarvan, als tabak, koffie en kinabast, zelfs de belangrijkste Europeesche haven zijn geworden en zou het voor andere, zooals thee, kapok, cacao en specerijen, thans niet een zeer vooraanstaande plaats innemen; alleen door te beschikken over een zoo korten weg naar zee was het mogelijk, dat Amsterdam zijn gunstige ligging in de Rijndelta kon benutten, om zich tot één van de belangrijkste havens van West- en Centraal-Europa uit te breiden en nog daarbij het economische centrum te worden van ruim twee derde gedeelte van het eigen vaderland, een gebied, dat naar ruwe schatting 80 pCt. van den Nederlandschen invoer verbruikt.

Naast deze directe gevolgen zijn de indirecte gevolgen zeker van niet minder beteekenis. De koloniale handel maakte Amsterdam tot plaats van vestiging van het overgrote deel der cultuur- en andere koloniale ondernemingen; Amsterdam's positie in den wereldhandel kon er een bankbedrijf en een geldmarkt tot ontwikkeling brengen van nog steeds groeiende internationale beteekenis; aan deze beteekenis als internationaal financieel centrum dankt men het weder, dat in de laatste jaren te Amsterdam een zoo groot deel van den Centraal Europeeschen wolhandel wordt gefinancierd; en een zoo bedrijvige fondsenhandel als die te Amsterdam is slechts mogelijk op centrale punten van het economische leven.

Ook in de huidige nijverheid der hoofdstad ziet men het bestaan van den korten zeeweg duidelijk weerspiegeld: de ontwikkeling van het moderne scheepsbouw-, reparatie- en dokbedrijf is daarvan rechtstreeks afhankelijk geweest, en de talrijke nevenbedrijven van deze industrieën zijn alle in meer of mindere mate met het lot van Amsterdam als zeehaven en derhalve met het Noordzeekanaal verbonden. En bij een verder ontleden van de beteekenis van

Amsterdam op industrieel gebied wordt men telkens weder getroffen door het feit dat, hoe vele en velerlei factoren ook de vestigingsplaats en de ontwikkeling van een tak van nijverheid beheerschen, de gunstige factoren welke de hoofdstad kon bieden en op verkeers-, en op financieel gebied, beide uitvloeisels van het bestaan van den zeeweg door Holland op z'n smalst, onmiskenbaar van grooten invloed zijn geweest.

Met de ontwikkeling der groote scheepvaart is die der binnenschipperij ten nauwste verbonden; ook dit bedrijf is in Amsterdam van groote beteekenis geworden, en zijn functie, hoezeer voor een deel overwegend interlocaal, heeft voor een ander, niet minder belangrijk deel een geheel lokaal karakter, in zoverre als het de in de haven aangevoerde goederen daar verplaatst en de verbinding onderhoudt met het achterland voor het aan- en afvoeren van goederen naar en van het havengebied. Met de spoorwegen, en in den laatsten tijd ook met de luchtvaart, welke grootste haven in Nederland die van Amsterdam is, ondervindt aldus ook de binnenvaart den verlevendigenden invloed van het bestaan van het Noordzee-kanaal.

De bloei van den overzeeschen handel en van het koloniale ruilverkeer en bedrijf, is niet slechts een der gewichtigste voorwaarden voor de welvaart van Amsterdam, maar ook voor die van heel ons land; de jongste tijd van op velerlei gebied nog onbevredigende gang van zaken heeft dit andermaal duidelijk doen beseffen. Niet slechts voor Amsterdam, maar voor geheel Nederland is er derhalve reden tot een dankbaar herdenken van den dag, waarop voor 50 jaren het kanaal in gebruik werd genomen, dat reeds in zoo belangrijke mate tot dien bloei heeft bijgedragen en nog bij voortduring blijft bijdragen.

F. R. J. DUBOIS.

DE BURGERRECHTELIJKE REGELING DER COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST.

De Nederlander is bekend om zijn inertie, of misschien beter: om zijn over-en-over voorzichtigheid. Geldt die bekendheid zijn optreden in het algemeen, zeker doet hij, wanneer het zaken van socialen aard betreft, als regel zijn naam geen oneer aan. Wanneer men de jaren '19—'21 tracht te vergeten, de jaren, waarin ieder sociaal voortvarend was en democraat, dan mag worden gezegd, dat onze Nederlander groot gaat op zijn traagheid. En wanneer het soms den schijn zou kunnen hebben, dat hij een weinig uit zijn rol van bijzondere bezadigheid zou dreigen te vallen, dan benoemt hij een commissie. Die improductieve voorzichtigheid, dat wikken en wegen, dat beraadslagen vóór en na, dat laten liggen, en weer opnemen, is vooral met succes toegepast op het bij de wet regelen van de collectieve arbeidsovereenkomst.

Het is nu reeds meer dan twintig jaren geleden, dat de Nederlandsche Juristen-vereeniging de heeren Mrs. Nelissen en Willeumier prae-advies deed uitbrengen over de vraag: „Is wettelijke regeling van de collectieve arbeidsovereenkomst doenlijk en wenschelijk; zoo ja, op welke wijze?”

De beteekenis eener wettelijke regeling der c. a. o. werd toen reeds ingezien, waarbij men zich liet leiden door de overweging, dat de c. a. o. diende beschouwd te worden als een instituut, waardoor twee belangrijke maatschappelijke groepen elkander zouden kunnen vinden — het gemiddeld aantal stakingen en uitsluitingen bedroeg in de jaren 1901—1913 honderdvierentachtig — waarbij men zich tevens rekenschap gaf, dat toen reeds 10-tallen c. a. o.'s geldend waren. (In 1911 waren er 87.) Bovendien toonde de ontwikkelingsgang der c. a. o. vooral in Engeland en Duitschland heel duidelijk aan, dat ook in ons land die vorm, zij het dikwijls een gebrekkige vorm van

samenwerking, toekomst zou hebben. (In Duitschland bestonden in 1907 reeds 5342 overeenkomsten, betrekking hebbend op 111.050 ondernemingen en 974.569 arbeiders.)

Nadat in 1907 het bekende artikel 1637*n* in het B. W. werd opgenomen, een artikel, dat zich erop mag beroepen te hebben aangegeven, wat onder c. a. o. kan worden verstaan, heeft in 1911 de vereeniging van voorzitters en secretarissen van Kamers van Arbeid, voorgelicht door eene commissie, zich krachtig uitgesproken voor een wettelijke regeling der c. a. o. In 1918 brachten de heeren Mrs. Kortenhorst en Veraart ook nog eens een prae-advies uit over de vraag: „Welke moeten zijn de hoofdlijnen van een wettelijke regeling van de c. a. o.?", bij welke gelegenheid de heer Veraart den wetgever ernstig in verzuim stelde. Sommige politieke partijen namen als programmapunt op: wettelijke regeling van de c. a. o.

Eindelijk werd 11 Februari 1920 bij den Hoogen Raad van Arbeid aan de orde gesteld een voorontwerp van wet betreffende de civielrechtelijke regeling der c. a. o., waaromtrent die Raad, voorgelicht door een speciale commissie, 12 Juli 1920 zijn advies den Minister van Arbeid en van Justitie uitbracht. Nu, wederom zes jaar verder, is een wetsontwerp ter behandeling gereed.

De vraag, of het ontwerp partijen bevredigt, hangt mede af van de vraag wie men onder „partijen” verstaat. De arbeidersvakbeweging, grootendeels althans, kent het ontwerp geen groote sociale beteekenis toe; ook al niet omdat het ontwerp zich veelal bij bestaande verhoudingen aanpast, hetgeen niet zeggen wil, dat zij er onverschillig tegenover dient te staan, ook al niet omdat er enkele goede dingen in voorkomen. Waarschijnlijk zullen de werkgevers, die bij de c. a. o. direct betrokken zijn, er evenzoo tegenover staan.

Nu is het merkwaardig, dat in ons land, anders dan in andere landen, de c. a. o. de meeste beteekenis heeft in de z.g. kleinbedrijven. De groot-industrie, de groot-industrielen houden zich van het instituut der c. a. o. vrijwel afzijdig.

Dat moge blijken uit het zoo juist voor enkele dagen door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde overzicht van den omvang der c. a. o.'s.

Beroepsgroepen	1926			Aandeel van de verschllende beroepsgroepen percentsgewijze		
	Aantal collect. arbeidsovereenkomsten	Aantal ondernemingen	Aantal werknemers	Collectieve arbeidsovereenkomsten	Ondernemingen	Werknemers
Aardewerk, glas, enz.	40	98	9.749	5,2	0,6	3,7
Diamantbewerking..	1	67	6.500	0,1	0,4	2,5
Boek- en steendrukkerij, papier, enz...	11	1.724	19.772	1,4	10,5	7,6
Bouwbedrijven	64	6.462	103.312	8,4	39,2	39,5
Chemische bedrijven.	4	4	125	0,5	—	—
Houtbewerking, enz..	177	671	11.605	23,2	4,1	4,4
Kleeding, enz.	125	374	6.269	16,4	2,3	2,4
Kunstnijverheid	1	1	16	0,1	—	—
Lederbewerking	4	92	3.650	0,5	0,6	1,4
Steenkolen, turf	8	176	34.709	1,—	1,1	13,3
Metaalbewerking....	40	382	3.976	5,2	2,3	1,5
Textielnijverheid ...	1	1	15	0,1	—	—
Gas	—	—	—	—	—	—
Bereiding van voedings-egenotmidd.	107	1.615	21.227	14,—	9,8	8,1
Landbouwbedrijven..	77	3.851	15.503	10,1	23,4	5,9
Visscherij	1	37	1.580	0,1	0,2	0,6
Handel	56	64	755	7,3	0,4	0,3
Verkeer	42	853	22.745	5,5	5,2	8,7
Verzekeringswezen ..	3	3	51	0,4	—	—
Vrije beroepen	1	1	17	0,1	—	—
Totaal	763	16.384	261.576	100,—	100,—	100,—

Het ligt niet binnen het bestek van dit artikel de oorzaak van de afzijdigheid der groot-industrielen

nopens de c. a. o. na te gaan; wij constateeren slechts het feit, dat b.v. velen van de groot-werkgevers in de metaal- en textiel-industrie zijn tegen het sluiten eener c. a. o., en, hoewel zij er zelf direct niets mede te maken hebben, ook tegen de bindendverklaring daarvan.

Het thans aan de orde zijnde ontwerp heeft betrekkelijk geringe sociale beteekenis; het zal, wet geworden, het afsluiten van overeenkomsten niet bevorderen; het dringt niet naar een toestand, waarin men in de c. a. o. wat meer zou kunnen gaan zien dan een wapenstilstandsverdrag.

Dat deze wet een eerste stap zou zijn in de richting van publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie kan alleen hij meenen, die in elk gebeuren ziet het gaan in die richting. De wet heeft althans dit goede, dat zij geen nieuwe belemmeringen in den weg legt aan het streven naar betere maatschappelijke verhoudingen, tenzij men de wijze van wetgeving: voor elk stukje verhouding tusschen werkgevers en werknemers een afzonderlijke wet, als een belemmering zou aanmerken.

Het karakter der wet komt heel duidelijk tot uiting in dit stukje toelichting:

Overigens geldt hier, gelijk op zoo menig ander gebied, dat de wetgever in hoofdzaak regelend heeft op te treden. Gevolg daarvan is, dat eene bepaling meer dan eens slechts geldt, voorzoover de partijen niet anders zijn overeengekomen, terwijl ook wel, wanneer sprake is van eene vereeniging de gelegenheid is gelaten bij de statuten van den wettelijken regel af te wijken.

Er wordt, en dat lijkt in dit wetsontwerp niet slecht, heel veel aan partijen overgelaten. Die vrijheid kan worden benut om, in afwijking van de opvatting welke in de toelichting tot uiting komt, den rechter buiten de zaken van partijen te houden door het instellen van eigen rechtscolleges.

Vóór het ontwerp van wet pleit, dat het weinig artikelen bevat (27) en de redactie duidelijk is, terwijl de voorstellers goed deden weerstand te bieden aan sommiger verlangen om de regeling der c. a. o. op te nemen in het B. W.; de duidelijkheid, van zooveel belang vooral voor ons arbeidende volk, heeft er door gewonnen.

Dat art. 1 van het ontwerp aan de c. a. o., anders dan in art. 1637ⁿ B. W. een bredere beteekenis geeft dan een regeling uitsluitend van arbeidsvoorwaarden, door te bepalen, dat onder een c. a. o. wordt verstaan de overeenkomst waarbij voornamelijk of uitsluitend worden geregeld arbeidsvoorwaarden, is ongetwijfeld als een verbetering aan te merken. Terecht merkt de M. v. T. op, dat betwist kan worden de vraag of tot „arbeidsvoorwaarden” gerekend kunnen worden bepalingen omtrent, verplicht lidmaatschap, getalsverhouding op de werkplaatsen, enz.

Dat art. 4 zorgt, dat de leden der contracteerende vereeniging in kennis worden gesteld met den inhoud van de c. c. is volkomen juist; elke serieuze organisatie zorgt daar ook thans, zonder wettelijke regeling voor.

In enkele kringen wordt nog al aandacht geschonken aan art. 8 van het ontwerp, hetwelk luidt:

Eene vereeniging, welke een collectieve arbeidsovereenkomst heeft aangegaan, is gehouden te goeder trouw te bevorderen, dat hare leden de daarbij te hunnen aanzien gestelde bepalingen nakomen.

De vereeniging staat voor hare leden slechts in, voor zooverre zulks in de overeenkomst is bepaald.

Er zijn personen, die van oordeel zijn, dat in een wet niet kan worden volstaan met aan partijen „goeden trouw” voor te schrijven; die meenen, dat de arbeidsvakbonden onvoorwaardelijk moeten garandeeren de nakoming der verplichtingen hunner leden, en zoo er ergens in het land een van de leden iets tegen de c. a. o. zou misdoen, dan dient de vakbond aansprakelijk te worden gesteld: er dient financieel verhaal te zijn.

Nu is het weer heel merkwaardig, dat de verdedigers van dat standpunt voornamelijk gevonden worden in de kringen van de groote kapitaalkrachtige onder-

nemers, die zelf nog nooit met een c. c. te maken hebben gehad en er nog niet mede te maken willen hebben.

De menschen van de practijk, de werkgevers- en de werknemers-organisaties, die reeds door een c. c. gebonden zijn en het bedrijf niet kunnen sluiten, hechten aan die geld-garanties betrekkelijk weinig waarde.

Het gaat om den goeden trouw. Het verantwoordelijk Hoofdbestuur zal zijn best doen de c. c. door zijn leden te doen nakomen. Dit moet, voorloopig althans, voldoende zijn.

Wanneer de goede trouw afwezig is, dan faalt heel de c. a. o.; wettelijk voorgeschreven boete-bepalingen kunnen de onderlinge verhoudingen, wanneer deze goed zijn, schaden: wanneer die verhoudingen slecht zijn, treffen deze voorschriften geen doel.

Het lijkt ons derhalve volkomen juist, dat het wetsontwerp, gegeven de huidige maatschappelijke verhoudingen, ten deze geen dwingende voorschriften geeft, doch het aan partijen zelf overlaat te bepalen, in hoeverre zij voor haar leden instaan.

De artikelen 9, 10 en 11 behandelen wie door de c. a. o. gebonden zijn.

Volkomen terecht zegt de toelichting:

Wie lid is eener vereeniging weet van te voren, dat het mogelijk is, dat hij door eene c. a. o. zal worden gebonden. Wil hij dit gevolg niet, dan trede hij niet tot de vereeniging toe. In zooverre wordt de individueele vrijheid gerespecteerd. Doch wie lid is eener vereeniging drage met de lusten, welke het lidmaatschap medebrengt, ook de daaraan verbonden lasten. Een stelsel, volgens hetwelk men lid kan blijven eener vereeniging, doch zich tevens onttrekken aan de c. a. is halfslachtig.

Op grond van de geciteerde redeneering vermoeden wij, dat niet vele organisaties gebruik zullen maken van de bevoegdheid, welke de wet haar geeft, om in de statuten te bepalen, dat door de c. a. o. niet gebonden zijn de leden, die binnen een bepaalden termijn het lidmaatschap schriftelijk aan het bestuur der vereeniging hebben opgezegd. Die personen zijn lid, hebben aan de beraadslagingen over de c. a. o. waarschijnlijk deelgenomen, wisten van te voren, dat het mogelijk is, dat zij door een c. a. o. zullen worden gebonden; dien personen op het laatste oogenblik door te bedanken de gelegenheid te geven zich aan de verantwoordelijkheid te onttrekken, is moeilijk te aanvaarden.

Doch het ontwerp bepaalt ook slechts dat: door de vereeniging „kan” worden bepaald. Het staat den vereenigingen dus vrij het al dan niet te doen.

Van belang is nog het bepaalde in art. 14:

Wanneer bij de collectieve arbeidsovereenkomst niet anders is bepaald, is de werkgever, die door die overeenkomst gebonden is, verplicht, tijdens den duur der overeenkomst hare bepalingen ook na te komen bij de arbeids-overeenkomsten, als in de collectieve overeenkomst bedoeld, welke hij aangaat met arbeiders, die door de collectieve arbeidsovereenkomst niet gebonden zijn.

Wij gelooven, dat hier het juiste standpunt wordt ingenomen. Het is ongetwijfeld spijtig, dat, gelijk de M. v. T. terecht opmerkt, het door dit artikel den ongeorganiseerden arbeiders gemakkelijk wordt gemaakt zich buiten de organisatie te houden en niettemin toch de vruchten van de c. a. o. te plukken. Er is echter reden om aan te nemen, dat, houdt het instituut der c. a. o. stand, de ontwikkeling zal leiden tot het op zichzelf volkomen redelijk verplicht lidmaatschap. De werkgevers zelf zullen er op den duur voor passen te werken met „halfslachtigen”, met menschen, die hun zedelijke plicht verzaken door zich, egoïstisch, aan de vervulling van hun sociale taak te onttrekken.

Tot zoover onze beschouwing over het aanhangige wetsontwerp.

Wij zeiden reeds: het ontwerp heeft, sociaal, niet zooveel te beteekenen. Het brengt voor de menschen geen nieuwe orde van zaken; het laat alles vrijwel bij het oude; het bedoelt niet in te grijpen in de

groote onregelmatigheden en de groote willekeur tusschen met name de producenten onderling.

„De aarde is”, zegt Prof. Dr. Nolens, „voor hem (den mensch) de werkplaats, het aangewezen en feitelijk gebruikte arbeidsveld, waarop hij redelijk arbeiden mag, eerbiedigend de rechten en aanspraken van anderen. Zij is niet het jachtveld dat door ieder, voor zoover het in zijn fysieke en intellectueele overmacht ligt, zonder rekening te houden met de anderen, zou mogen worden geëxploiteerd”.

De wetgever overwege, wat de aarde voor tien-duizenden arbeidende menschen wél is; en hij kome dan met voor de samenleving meer afdoende wetsontwerpen dan die ter „nadere regeling van de collectieve arbeidsovereenkomst”.

A. C. DE BRUIJN.

Utrecht.

DE JONGSTE PORTVERLAGING.

Aan het slot van het artikel „Onze posttarieven”, voorkomende in de Econ.-Stat. Berichten van 27 Januari j.l., werd als voor de hand liggend vermeld, dat de volgende portverlaging in de eerste plaats zou kunnen teruggeven de stuiversbriefkaart. Noch ei, noch koffiedik was voor die voorspelling noodig; uit de aangevoerde cijfers spraken de motieven voor dezen maatregel. Slechts zal menigeen en vermoedelijk niet minder de Bedrijfsleiding der P. en T. zelve de hoop hebben gekoesterd, dat de verlaging van het briefkaarttarief zou kunnen gepaard gaan met een gelijktijdige verlaging van het briefport. — Dat deze gelijktijdigheid een ijdele wensch is gebleven, is te meer te betreuren, omdat het verschil tusschen briefkaart- en briefport thans grooter is geworden dan ooit te voren en dit verschil voor de ontvangstcijfers van de Posterijen op den duur van nadeeligen invloed zou kunnen blijken. Toeneming van het gebruik van briefkaarten in plaats van brieven is onder de geschapen omstandigheden waarschijnlijk.

Wil men zich niet beperken tot eenvoudige menschkundige waarneming, dan kunnen onderstaande cijfers eenigszins een beeld geven van hetgeen de ervaring in deze heeft geleerd.

In de jaren 1908 t/m 1925 bedroeg het aantal briefkaarten van het totaal aantal brieven en briefkaarten resp.: 42, 44, 44, 44, 44, 44, 42, 43, 47, 49, 48 % (1909—1918: brief 5 cent, briefkaart 2½/3 cent), 44, 40, 38 % (1919—1921: brief 7½ cent, briefkaart 5 cent), 38, 35, 33, 34 en 32 % (1921—1925: brief 10 cent, briefkaart 7½ cent).

Deze cijfers vertoonen een niet te miskennen verschuiving van de waardeering van de briefkaart. Terloops kan hier nog als eigenaardigheid worden opgemerkt, dat de getallen een door velen niet verwachte gevolgtrekking toelaten, wat betreft een zekere voorkeur voor den duurder brief boven de briefkaart, niettegenstaande de absolute stijging van het port voor beiderlei correspondentie.

Bij het 5-cents-port (met kosteloos materiaal) zal de briefkaart vooral daarom in populariteit winnen, omdat daarnaast staat de brief met 100 % hooger port (plus kosten van papier en omslag). Een spoedige toenadering tusschen beide tarieven zal dan ook niet kunnen uitblijven, al ware het slechts om dezelfde redenen als die, welke voor de Nederlandsche Spoorwegen golden bij invoering van een minder sterke differentieering van het reizigerstarief voor de drie klassen.

De mindere inkomsten ten gevolge van de verlaging van het briefkaartport, zijn voor het eerste jaar te ramen op f 2.300.000; met de overige maatregelen, die op 1 October j.l. in werking traden, is de vermindering van inkomsten voor 1927 te schatten op ruim 3 miljoen gulden. Een gelijktijdige vermindering van het enkelvoudige port der brieven tot b.v. 7½ cent zou een verdere vermindering van ontvangsten hebben opgeleverd, welke op f 4.200.000 kan worden gesteld. In totaal zou voor 1927 een vermindering

van meer dan 7 miljoen gulden zijn te verwachten geweest. Dit cijfer zou het in de laatste jaren weder verworven voordeelige saldo voor de volgende jaren in gevaar hebben gebracht. Met het in de oorlogsjaren geleden verlies van circa 55 miljoen gulden voor oogen is de beperkte verlaging verklaarbaar. Dat elke halve cent briefportverlaging de ontvangsten van de posterijen met circa één miljoen gulden doet dalen, is een treffende illustratie van het spreekwoord van de vele kleintjes die samen één groote maken en verklaart misschien tevens in zekere mate waarom nog zoovele Nederlanders noode afstand zouden doen van den halven cent in hun muntstelsel. Moge de frissche kleur der hope, waarin de nieuwe briefkaart het licht zag, een gunstig voor teken zijn voor een spoedig kunnen tegemoet zien van de lang verbeide verlaging van het enkelvoudige briefport!

Dat naast den millioenen kostenden maatregel van de briefkaartportverlaging niettemin gelegenheid is gevonden enkele voorzieningen te treffen van minder ingrijpenden aard, zal velen hebben verblijd. De toepassing van het z.g. zeeposttarief op brieven en briefkaarten, ook indien zij per *landmail* naar Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao worden verzonden en de sterke verlaging van het zeeposttarief voor bij abonnement door de uitgevers verzonden nieuwsbladen en tijdschriften, zijn maatregelen van economische waarde en cultureele beteekenis.

Het denkbeeld is niet nieuw. Reeds sedert vele jaren kennen onderscheidene landen begunstigde verzendingsvoorwaarden voor het verkeer met hunne overzeesche gebieden, ongeacht den gebezigden verzendingsweg. Onze „zeepost” voorziet en voorziet weliswaar voor een goed deel in de behoeften; het thans geboden gerief van snelvervoer tegen een minimum port is niettemin een belangrijke verbetering; het zij dan ook met voldoening vastgesteld, dat het door de Nederlandsche Posterijen gedane voorstel aanstonds een gewillig oor vond bij de bevoegde macht in Oost en West.

Dat de Koningin der Aarde een nieuwe overwinning behaalde door de toepassing van het zeer lage binnenlandsche abonnementstarief van één cent op couranten en tijdschriften wegende tot 55 gram (55-150 gram 2 cent, 150-200 gram 3 cent enz.) welke per zeepost naar Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao worden verzonden, zal, na de tegemoetkoming (ingegaan 1 Mei 1926), wat betreft de toepassing van het 2 cents-port in het verkeer met de landen, die tot de 50 pCt. clause van Stockholm zijn toetgetreden, door de uitgevers en de ver van huis verblijvende landgenooten met vreugde zijn begroet.

De kosten, welke voor den Nederlandschen dienst uit de voor het verkeer met Ned.-Indië, Suriname en Curaçao ingevoerde portverlaging voortvloeien (minder ontvangst en stijging van uitgaven wegens vervoer) kunnen worden geraamd op ± f 80.000 'sjaars.

De verlaging van het vaste expresse-recht voor het binnenlandsche briefpostverkeer tot 20 cents per zending en tot 30 cent voor de binnenlandsche postpakketten is een tegemoetkoming ten behoeve van zendingen, waarvan een buitengewone behandeling ter bespoediging van de overkomst noodig is, een behandeling, waarvan o.m. door wijziging van diensten, hier en daar meer dan vroeger behoefte bleek te bestaan. Vooral moet deze voorziening van belang worden geacht met het oog op de plaats gevonden beperking van de Zondagsbestelling. In dit opzicht is misschien nog niet genoeg algemeen bekend, dat een ieder ook afzonderlijk expresse-bestelling kan verlangen van een willekeurigen brief, postwissel of ander stuk, waarvan hij de aankomst verwacht. Aangeteekende brieven worden in dit geval ook thuis bezorgd; expresse-postwissels worden besteld met gelijktijdige aanbieding van het bedrag. Bij vergelijking met het geboden gerief kan deze verlaging, waarvan de kosten voor de postadministratie op ± f 50.000 per jaar zijn te stellen,

in economisch opzicht bevrediging geven. De voor verkeer met het buitenland geldende rechten van 30 cent voor de briefpostzendingen en 40 cent voor de postpakketten — zijnde de minima voor deze dienstuitvoering bij verdrag vastgesteld — zijn onder het regiem van Stockholm niet voor verlaging vatbaar.

Ten slotte een enkel woord over de postpakketten.

Het van 1881 af gegolden hebbende port van 15, 20 en 25 cent onderging eene geringe verhooging op 1 Maart 1917 ingevolge de Wet van 16 December 1916 (Stbl. 549). Het toen vastgestelde port van resp. 20, 25 en 30 cent (voor 1, 1 t/m. 3 en 3 t/m. 5 KG.) moest onder den invloed van de enorme stijging van de exploitatie-kosten, nadat reeds alle andere vervoersinstellingen met belangrijke verhoogingen waren voorgegaan, ingaande 1 December 1919, *verdubbeld* worden. Van de bij de wet van 27 November 1919 (Stbl. 776) aan de Kroon gegeven bevoegdheid, om deze porten zoo noodig te kunnen opvoeren tot een maximum van 75 cent, behoefde — gelukkig — niet ten volle gebruik te worden gemaakt.

Het tot 1 October j.l. gevorderde port was, zooals uit het bovenstaande blijkt, niettemin meer dan 100 pCt. hooger dan het overeenkomstige port van vóór den oorlog. Reeds op dien grond kon de plaats gevonden verlaging van 10 cent per pakket — een maatregel, die vermoedelijk een vermindering van inkomsten van ongeveer f 600.000 per jaar met zich zal brengen — voor deze zendingen bezwaarlijk langer worden uitgesteld en kan het niet anders dan juist worden genoemd, dat bij de ingevoerde partieele verlagingen dit onderdeel van den dienst mede werd betrokken.

Indien men let op den aard der goederen, waaraan de pakketpost in hoofdzaak haar bestaansrecht ontleent, met name die goederen waarvan de waarde, mede in verband met de te vervoeren hoeveelheden, dikwijls gering is, dan moet erkend worden, dat het laatst gegolden hebbende tarief een gezonde ontwikkeling van het verkeer in meer of mindere mate in den weg stond.

Het zoude te ver voeren hier in vergelijking te treden met de tarieven van particuliere vervoerders; overigens is het groote terrein, dat door de pakketpost wordt bestreken — hierbij denk ik vooral aan het platteland, waar zelfs aan de meest afgelegen woning het postpakket aan huis wordt bezorgd — reeds een omstandigheid, die vergelijking uiterst moeilijk maakt. Dat de ingevoerde verlaging onmiddellijk een weerslag vertoonde bij andere vervoersinstellingen, verhoogt m.i. in niet geringe mate de algemeene maatschappelijke beteekenis van dezen op zich zelf niet zoo belangrijken, maar als vermoedelijke voorlooper van meer beteekenende verlagingen nochtans niet te onderschatten stap, om in het belang van het verkeer tot de zoo algemeen wenschelijk geachte vermindering van lasten te geraken.

V. GELDER.

HET FRANSCH-ZWITSERSCHE CONFLICT OVER HOOG-SAVOYE.

In de volgende regelen moge in het kort in herinnering worden gebracht het Fransch-Zwitschersche conflict in zake de Hoog-Savooische douanegrens, welk conflict, hoewel eenigszins in het vergeetboek geraakt, nog steeds hangende is, en een merkwaardige gelijkenis vertoont met sommige gebeurtenissen en omstandigheden, die met het Nederlandsch-Belgische verdrag in verband staan.

Evenals de Belgisch-Nederlandsche onderhandelingen, het verdrag van 3 April 1925 en de strijd, die om dit verdrag nog steeds niet is beslecht, vindt het zoeven genoemde conflict zijn oorsprong in het Verdrag van Versailles.

Zooals Nederland door de te Parijs vergaderde mogendheden uitgenoodigd werd de Belgisch-Neder-

landsche conventioneele verhouding te komen wijzigen, zoo werd ook aan Zwitserland adhesie gevraagd van enkele artikelen, die Frankrijk in het Vredesverdrag wenschte opgenomen te zien, en die onder meer in een wijziging van de regeling in zake de „zônes franches de la Haute-Savoie et du Pays de Gex” zouden voorzien. Eén dier artikelen zou nl. constateeren, dat die „zônes franches ne correspondent plus aux circonstances actuelles et qu'il appartient à la France et à la Suisse de régler entre elles d'un commun accord le régime de ces territoires, dans les conditions jugées opportunes par les deux pays.”

Zwitserland voldeed na eenig tegenstribbelen aan het verzoek van zijn machtigen nabuur, en adhereerde, zij het ook met eenige restricties, waaronder o.a. deze, dat de tegenwoordige toestand in ieder geval bestendig zou blijven tot het „commun accord” zou zijn bereikt.

Op zichzelf beteekende deze adhesie al een niet geringe tegemoetkoming van de „Eidgenossenschaft”, immers, de Hoog-Savooische kwestie had even weinig den wereldoorlog te maken als Zwitserland met de Conferentie van Parijs uitstaande had. Bovendien waren de vrijzones indertijd zoowel in het belang van de bevolking dier streken als in dat van Genève ingesteld en zou een wijziging, a fortiori een opheffing der bestaande regeling een belangrijk economisch nadeel voor het Geneefsche kanton beduiden.

Dat Frankrijk nu op een volledige opheffing der zônes aanstuurde, werd binnenkort duidelijk. Reeds vóór den oorlog richtte zich in dat land een strooming tegen de verdragen van 1814 en 1815, die voor het laatst de vrijzone-regeling hadden vastgesteld. Hoezeer ook in het belang der betrokken gewesten, werden zij gevoeld als een inbreuk op het centralistische regeeringsbestel en de tolsouvereiniteit van het land.

Na moeizame onderhandelingen, waarbij Zwitserland te vergeefs had betoogd, dat het Verdrag van Versailles slechts een wijziging der regeling voorschreef, wat dus geenszins een volledige afschaffing behoefde te zijn, legden de Zwitsersche gedelegeerden het hoofd in den schoot en ondertekenden op 7 Augustus 1921 een overeenkomst op de basis van het Fransche voorstel.

Op de houding van het Zwitsersche volk nu tegenover genoemde overeenkomst moet gewezen worden.

Tijdens de onderhandelingen had men weinig van oppositie tegenover de houding der regeering kunnen bemerken, maar nu het resultaat bekend werd, stak een ware storm op. In parlement en pers werd niet opgehouden den Bondsraad te verwijten, dat hij een „Verzichtspolitik” had gevoerd en meer had gelet op tegemoetkoming aan Frankrijk dan aan behoud van aloude rechten en nationale economische belangen.

Wel kon de regeering in den „Ständerat” op een groote meerderheid rekenen, maar in den „Nationalrat” vond zij slechts na lange en felle debatten 85 van de 161 leden aan haar zijde.

Haar overwinning was intusschen nog niet definitief. Sinds kort bestond nl. in Zwitserland de mogelijkheid, dat het volk bij referendum verdragen kan verwerpen, die reeds door het parlement bekrachtigd zijn.

Anders dan bij ons, waar de volle zeggenschap, maar ook de volle verantwoordelijkheid ten aanzien van verdragen bij het parlement berust, kan in Zwitserland de volkswil zich rechtstreeks doen gelden.

Zulks is ook met betrekking tot het hier bedoelde verdrag geschied.

Een wijd vertakt comité van actie werd gevormd, het vereischte aantal stemmen tot aanvraag van het referendum binnen korten tijd verzameld, en het

duurde niet lang, of het Zwitsersche volk had zich met overgrootte meerderheid (414.305 tegen 93.893 stemmen) uitgesproken tegen het verdrag, en aldus door zijn veto de bekrachtiging van de Kamers ongedaan gemaakt.

Met dat al was de kwestie natuurlijk nog niet van de baan. Men kan eerder zeggen, dat de moeilijkheden pas begonnen, want men had te doen met een tegenpartij, die politiek oppermachtig en niet altijd scrupuleus in haar middelen was.

Frankrijk wilde dan ook geen genoegen nemen met de mededeeling van den Zwitserschen Bondsraad, dat zij na het referendum niet in staat was tot ratificatie over te gaan. En toen bleek, dat de Zwitsersche regering dit standpunt niet wilde prijsgeven, verklaarde Poincaré's regering geen verder gepraat noch uitstel te willen dulden, maar er toe te zullen overgaan, zonder, zooals het Vredesverdrag voorschreef, een „commun accord” af te wachten, zonder ook zich te storen aan het genoemde Zwitsersche voorbehoud, de wet van 16 Februari 1923 in werking te stellen — welke zij ondanks het Zwitsersche protest reeds eerder door Kamer en Senaat had doen aannemen — en de Fransche douane vooruit te brengen tot aan de territoriale grens, daarmede met één slag de „zônes franches” eigenmachtig opheffende.

Het behoeft geen verwondering te wekken, dat de tegenzin, die aan de Zwitsersche regering eertijds wegens haar weinig krachtige houding ten deel was gevallen, zich nu geheel tegen Frankrijks handelwijze richtte.

Zelfs Genève, dat tijdens den oorlog zich „plus français que la France” had betoond, keerde zich tegen den Westerbuur, die aldus heel wat meer aan sympathieën inboette dan hij ooit aan materiele voordeelen had kunnen winnen.

Ook in de verhouding tusschen de twee regeringen trad uiteraard een groote verkillung in. De Zwitsersche sloeg het aanbod om nieuwe onderhandelingen aan te knopen met beslistheid af, vóórdat de douanegrens zou zijn teruggebracht, of, subsidiair, vóórdat langs den weg van arbitrage zou zijn uitgemakt of aan de oogenschijnlijk vrij magere juridische argumenten, waarmede Frankrijk zijn daad rechtvaardigde, waarde moest worden toegekend.

Laatstgenoemd land weigerde in dit voorstel te treden. In arbitrage en a fortiori in internationale rechtspraak door het Haagsche Hof stelde het blijkbaar niet veel vertrouwen.

Zoo ging opnieuw eenige tijd met notawisseling voorbij tot na het aftreden van Poincaré weer eenig schot in de zaak kwam, hetgeen er ten slotte toe leidde, dat op 30 October 1924, dus ongeveer een jaar na Frankrijks eigenmachtige daad, een „compromis d'arbitrage” ondertekend werd.

In Zwitserland met groote voldoening begroet, werd deze overeenkomst daar aanvankelijk als een overwinning van het eigen standpunt gevoeld.

Frankrijk had immers er in toegestemd, dat een onpartijdige uitspraak in laatste instantie zou uitwijzen, aan welke zijde het gelijk lag; rechtsherstel scheen mogelijk.¹⁾

Hoezeer is het Zwitsersche volk hierin teleurgesteld. Want wat bleek bij nader inzien? Dat de vraag, die aan het Haagsche Hof zou worden voorgelegd, in wezen slechts luidde: „Heeft artikel 435 van het Vredesverdrag de vrijzônes opgeheven of heeft het ten doel de bepalingen daaromtrent te doen opheffen”.

Frankrijk is er dus in geslaagd de controverse aldus te stellen, dat rechtsherstel niet mogelijk is. Hoe

¹⁾ Het „compromis” ging er van uit, dat de betrokken regeringen eerst nog eens zouden pogen een minnelijke schikking te treffen. Slechts indien dit niet mogelijk zou blijken, zou het Permanente Hof van Internationale Justitie zijn tusschenkomst verleenen. Het spreekt wel van zelf, dat Frankrijk bij minnelijke schikking geen verdergaande concessies zal doen dan waartoe het door den uitspraak van het Hof kan worden gedwongen.

de beslissing ook uitvalt, de zônes zijn of worden afgeschafte; afgesneden is de oplossing, door Zwitserland oorspronkelijk voorgestaan, van een wijziging der bestaande verdragen met behoud der vrijzônes.

Het scheen evenwel of de groote belangstelling in de kwestie inmiddels in Zwitserland voor een goed deel verdwenen was. Hoewel de vooruitzichten door het „compromis d'arbitrage” geopend in het geheel niet gunstiger waren dan die van het eerste, verworpen, verdrag, bleef tegenstand van de publieke opinie dit keer vrijwel achterwege.

De schijnbare overwinning ten aanzien van eenige formeele punten en het even schijnbare toegeven van Frankrijk in zake de arbitrage bleken de groote massa van het volk en ook het parlement voldoende te hebben bevredigd. Het „compromis” werd unaniem door de Kamers aanvaard en iedere poging om een referendum uit te lokken bleef achterwege.²⁾

Strijdensmoe en afgeschrikt door het ruwe ingrijpen van de toenmalige Fransche regering liet het Zwitsersche volk zich langs de meer vriendelijke banen van Herriots buitenlandsche politiek brengen tot den eens met verontwaardiging teruggewezen daad: afstand van historisch verkregen rechten en van economisch waardevolle goederen, niet omdat de internationale gedachte dat offer zou vorderen, maar omdat een hebzuchtige nabuur het ten eigen bate eischt.

Mr. K. F. O. JAMES.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. HET RAPPORT VAN DE INDIAN CURRENCY COMMISSION.²⁾

III.

Prof. Dr. T. E. Gregory te Londen schrijft ons:

De grootste moeilijkheid bij den overgang naar den „Gold Bullion Standard” vormden de groote hoeveelheden zilver in Britsch-Indië. Zooals wij reeds in onze vroegere artikelen hebben uiteengezet, werd het denkbeeld om tot ontmuting van de zilveren Rupee over te gaan terecht door de Commissie verworpen; dit zou de zilvermarkt jarenlang in beroering brengen, het zou de Vereenigde Staten vijandig stemmen tegenover Indië, en het zou aan de Indische Regeering groote verliezen berokkenen. Doch welk voorstel doet de Commissie dan ten aanzien van het zilvergeld?

De deskundigen, welke de Commissie heeft gehoord, taxeerden den totalen voorraad zilvergeld thans ongeveer op 3,5 à 4 milliard rupees. Hiervan wordt 850 miljoen gebezigd als reserve tegenover het papiergeld, hetgeen dus als overtollig kan worden beschouwd. De algemeene opvatting was, dat de circulatie van zilvergeld in Indië nooit onder de 1½ milliard zou dalen. Dientengevolge zou een bedrag van ongeveer 2½ milliard aangeboden kunnen worden ter inwisseling tegen goud, indien men tot den „Gold Bullion Standard” overging, en zulks, zonder dat de feitelijke circulatie daarvan ook maar eenigen invloed zou ondervinden. Het is duidelijk, dat eene speciale regeling getroffen zal moeten worden, om zorg te dragen, dat er voldoende goud is ter inwisseling zoowel van het zilvergeld als van de door de Reservebank uit te geven biljetten.

De regeling, welke de commissie te dien einde voorstelt, komt hierop neer, dat aan de nieuwe Reserve Bank de verplichting zal worden opgelegd om naast de inwisseling van bankpapier ook voor inwisseling van zilver zorg te dragen. Het „issue department” van de nieuwe Bank zal moeten beginnen met een daartoe bestemde, speciale metaalreserve van ¼

¹⁾ Het „compromis” is nog steeds niet door den Franschen Senaat bekrachtigd. Van een aanhangig maken der kwestie bij het Permanente Hof van den Haag is dus voorloopig nog geen sprake.

²⁾ Het eerste stuk van dit artikel vindt men in het no. van 18 Augustus jl., het tweede stuk in het no. van 6 October jl.

milliard, dus van een vijfde gedeelte van het totale bedrag aan Rupees, dat ter inwisseling aangeboden zou kunnen worden. Met andere woorden, de goudvoorraad van de Bank moet steeds een extra bedrag bevatten om het voorgeschreven dekkingspercentage te kunnen handhaven.

De toestand is echter iewat gecompliceerd, omdat de verantwoordelijkheid voor het zilvergeld niet mag rusten op de nieuw op te richten Reserve Bank, doch op de Regeering moet drukken, welke sinds 1893 het uitsluitend recht tot aanmunting van zilvergeld heeft gehad. Ook is het mogelijk, dat de behoefte aan zilvergeld in de toekomst zal stijgen door toeneming van de bevolking of van het verkeer, terwijl het reeds aanstonds aanbeveling zal verdienen om het papiergeld desgewenscht tegen zilver in te wisselen. Daarom moest de Commissie eene regeling ontwerpen, waarbij voorzien werd in de inwisseling van zilveren Rupees in goud, waarbij voorts de verantwoordelijkheid der Regeering werd vastgelegd en waarbij tenslotte de mogelijkheid werd geopend om het publiek zilver te geven in plaats van papier.

Het eerste punt is te regelen met behulp van de bovengenoemde extra-goudreserve van $\frac{1}{2}$ milliard. Het laatste punt wordt opgelost, doordat aan de Bank bevoegdheid wordt gegeven om zilver aan te houden ter inwisseling van hare biljetten. Dit bedrag aan zilver zal echter beperkt zijn, en wel als regel tot 10 pCt. van de obligo's, resp. tot de volgende bedragen, indien deze grooter zijn: 700 millioen gedurende de eerste drie jaar; $\frac{1}{2}$ milliard gedurende de daaropvolgende drie jaar; 350 millioen voor de volgende drie jaar, en daarna 250 millioen.

Men ziet hieruit, dat gedurende de eerste drie jaar de extra goudreserve der Bank minder bedraagt dan het zilver, dat zij mag aanhouden.

De verantwoordelijkheid der Regeering is zeer vernuftig geregeld. Indien meer Rupees worden aangeboden, dan de Bank mag aanhouden, zoo moet dit meerdere aan de Regeering worden afgedragen, welke aan de Bank vier goudrupees betaalt tegen vijf zilverrupees. Terzelfder tijd wordt de extra goudreserve telkens voor iedere vijf aan de Regeering afgedragen Rupees met 1 Rupee verminderd.

Tevens is rekening gehouden met eene eventuele stijging der zilverbefoorte in de toekomst. In dat geval heeft de Bank het recht om tegen 4 goudrupees 5 zilverrupees van de Regeering te vorderen, terwijl de extra-goudreserve dan telkens met een 1 rupee zal moeten worden vergroot. Zoo zal dus een verlies voor de Regeering in de naaste toekomst goedge maakt kunnen worden door stijgende uitgifte van zilvergeld in latere jaren. Het spreekt vanzelf, dat in dit plan uitgifte van nieuw zilvergeld alleen zal kunnen geschieden door bemiddeling van de Bank.

De dekkingsbepalingen zullen volgens het plan van de Commissie eenig verschil te weeg brengen tusschen activa en passiva van de huidige „Paper Currency Reserve” en „Gold Standard Reserve” eenerzijds en de openingsbalans van de Reserve Bank anderzijds. Thans is de toestand de volgende:

Millioen Rupees		Millioen Rupees	
Uitgegeven biljetten	1850	Zilver	850
		Rupee-waarden	570
		Sterling-waarden	810
		Goud	300
			2530

De passiva van het „Issue Departement” zullen met het oog op de inwisseling van zilvergeld met $\frac{1}{2}$ miljard toenemen. Dat brengt deze op 2350 millioen, zoodat er een surplus zal zijn van 180 millioen. Waar het niet wenschelijk is dat de Bank met teveel zilver begint, zal dit surplus in mindering worden gebracht op den huidige zilvervoorraad. Verder acht de Commissie het gewenscht, dat de gouddekking meer dan het wettelijk minimum zal belooopen en tenminste 50 pCt. der obligo's zal bedragen. Waar het niet mogelijk

schijnt om het goud zelf te vermeerderen, zullen de goudwaarden worden vergroot. De Rupeewaarden zullen daarom met 70 millioen worden verminderd en de Sterlingwaarden met een gelijk bedrag vermeerderd.

De minimum gouddekking is bepaald op 40 pCt., waarvan na vijf jaar 20 pCt. en na tien jaar 25 pCt. uit gouden munt en muntmetaal moet bestaan, met dien verstande, dat het bedrag aan goud nimmer zal mogen dalen beneden het thans aanwezige bedrag van 300 millioen. De rest der gouddekking moet bestaan uit goudwaarden, waaronder te verstaan zijn in goud betaalbare saldi bij buitenlandsche circulatiebanken, wissels op het buitenland met twee handteekeningen met een looptijd van niet langer dan 90 dagen, en schatkistpapier met uitzondering van dat der Indische Regeering. Dit laatste mag slechts gedurende twee jaar na het in werking treden van het plan worden aangehouden, en tot geen hooger bedrag dan 70 millioen. Overigens zal dus het Indische schatkistpapier slechts deel mogen uitmaken van de fiduciaire dekking, welke behalve uit dit papier zal mogen bestaan uit zilver en wissels, die onder de voorwaarden van het rapport discontabel zullen zijn.

Het rapport volgt het moderne beginsel om de dekkingsbepalingen elastisch te maken. Onder goedkeuring der Regeering kan de Bank met een lagere dekking dan het wettelijk minimum volstaan tegen betaling van eene belasting, gelijk aan het disconto plus 1 pCt., indien de dekking tusschen 40 en $32\frac{1}{2}$ pCt. beloopt, welke belasting met $1\frac{1}{2}$ pCt. wordt vermeerderd voor elke $2\frac{1}{2}$ pCt. waarmede de dekking daalt beneden $32\frac{1}{2}$ pCt. Het minimum der belasting is 6 pCt. en de dispensatie kan door de Regeering slechts voor 30 dagen worden verleend, waarna zij telkens slechts met een termijn van 15 dagen verlengd zal kunnen worden.

AANTEKENINGEN.

Een Manifest voor den Vrijen Handel.

In den loop der vorige week werd een manifest gepubliceerd, waarin niet minder dan 181 in het zakenleven vooraanstaande mannen uit 15 Europeesche landen en uit de Vereenigde Staten opkomen voor de opheffing van de kunstmatige belemmeringen, welke de handel in Europa thans vrijwel allerwegen ondervindt. De onderteekenaars bekleeden allen leidende posities in Nijverheid, Handel en Bankwezen, waarbij de vertegenwoordigers van dit laatste wel in de meerderheid zijn. Men vindt verschillende presidenten der circulatiebanken onder het manifest, zooals de Heeren Norman, Schacht en Vissering.

De Nederlandsche onderteekenaars zijn: Dr. C. J. K. van Aalst, S. P. van Eeghen, F. H. Fentener van Vlissingen, E. Heldring, Dr. A. J. van Hengel, Dr. P. Hofstede de Groot, Paul May, Dr. W. A. Mees, A. F. Philips, D. W. Stork, C. E. Ter Meulen, Dr. Q. J. Terpstra, Prof. Dr. M. W. F. Treub, Dr. F. G. Waller, Th. van Welderen Baron Rengers en Dr. G. Vissering.

De tekst van dit belangrijk manifest luidt als volgt:

Wij wenschen als zakenlieden de aandacht te vestigen op enkele verontrustende omstandigheden, die naar ons oordeel den terugkeer der algemeene welvaart vertragen.

Met angst gevoelt men zich vervuld door de mate, waarin sinds het einde van den oorlog tariefmuren, consenten en in- en uitvoerverboden een plaats in den internationalen handel zijn gaan innemen en den natuurlijke loop hiervan beïnvloeden. In geen enkele periode van de nieuwere geschiedenis heeft de handel er meer dan thans behoefte aan gehad om vrij te blijven van zulke belemmeringen, ten einde de handel-drijvende in staat te stellen om zich aan den nieuwen en moeilijken toestand aan te passen en nooit zijn de belemmeringen van den vrijen handel op zoo gevaarlijke wijze toegenomen, zonder dat men de daaruit voor het economische leven voortvloeiende consequenties gewaar werd.

Het uiteenvallen van groote gebieden, die tevoren in Europa een politieke eenheid vormden, beteekent een zwaren slag

voor den internationalen handel. In uitgestrekte gebieden, welker bewoners tot dusver hun producten in vrijen handel hadden kunnen ruilen, werden een aantal nieuwe grenzen getrokken, welke door middel van tariefvetten angstvallig werden versperd. Oude markten gingen verloren. Rasantegenstellingen rukten gemeenschappen uit elkaar, welker belangen onverbreekbaar met elkaar vervlochten waren. Een dergelijke situatie zou bijv. ontstaan, wanneer een statenbond de betrekkingen wilde verbreken, welke de leden met elkaar verbonden, en beginnen zou om den handel te belemmeren en te bestraffen in plaats van te bevorderen. Men kan er niet aan twijfelen, of onder zulke omstandigheden zou de welvaart van zulk een land snel verminderen.

Om deze nieuwe grenzen in Europa scherp te doen uitkomen en te verdedigen, werden licenties, tarieven en in- en uitvoerverboden uitgevaardigd, welke voor allen, die daarbij betrokken zijn, reeds hoogst nadeelig zijn gebleken. De eene staat verloor zijn goedkope voedselvoorziening, de andere de leveranties van goedkope buitenlandsche industrie-producten. Allerlei industrieën hadden met gebrek van kolen en grondstoffen te kampen. Achter de tolmuren werden nieuwe lokale industrieën gesticht, zonder wezenlijke economische basis, welke industrieën de buitenlandsche concurrentie slechts konden overleven, doordat de tolmuren nog hooger werden opgetrokken. Spoorwegtarieven, die vastgesteld zijn onder den invloed van politieke overwegingen, maken den doorvoer moeilijk en duur. De prijzen zijn gestegen en een kunstmatige duurte was het gevolg. Het crediet werd moeilijk en de geldwaarde nam af. Al te veel staten hebben door het volgen van verkeerde denkbeelden omtrent hun nationaal belang, hun eigen welvaart in gevaar gebracht en de gemeenschappelijke belangen der wereld uit het oog verloren, doordat zij bij hun commercieele betrekkingen tot het buitenland uitgingen van de onzinnige veronderstelling, dat alle handel als een vorm van oorlog te beschouwen is.

Daarom kan Europa niet eerder op krachten komen, voor dat de politici in alle landen, in oude zoowel als in nieuwe tot het besef zijn gekomen, dat handel geen oorlog is, doch een ruilproces, dat in tijden van vrede onze burens onze klanten zijn en dat hun welvaart een voorwaarde voor de onze is. Wanneer wij hun handel belemmeren, vermindert daarmede voor hen ook de mogelijkheid om hunne schulden te betalen en onze producten te koop. Beperking van invoer brengt ook beperking van uitvoer met zich en geen enkele natie kan zich veroorloven, haar exporthandel te verliezen. Waar wij allen afhankelijk zijn van den in- en uitvoer van goederen en van het proces van internationalen goederenruil, kunnen wij niet zonder groote bedenking eene politiek aanzien, welke Europa doet verarmen.

Gelukkig zijn er teekenen, dat eindelijk het publiek in alle landen tot het besef is gekomen van de dreigende gevaren. Volkenbond en Internationale Kamer van Koophandel doen moeite om alle formaliteiten, in- en uitvoerverboden en belemmeringen van den handel tot een minimum te beperken, om ongelijke behandeling in andere zaken dan het tarief van invoerrechten te doen verdwijnen en om het vervoer van personen en goederen te vergemakkelijken. Invloedrijke lieden pleiten in sommige landen reeds voor algeheele opheffing der invoerrechten.

Van andere zijden wordt het sluiten van langjarige handelsverdragen voorgesteld, welke in elk geval een meestbegunstigings-clausule moeten behelzen. Sommige staten hebben laatstelijk bij het afsluiten van handelsverdragen de noodzakelijkheid erkend om den handel te bevrijden van de belemmeringen, welke deze ondervindt. En de ervaring leert geleidelijk ook aan andere staten, dat het afbreken van den tolmuur het beste geneesmiddel zal blijken tot het verhelpen der huidige depressie. Wij zullen niet stilstaan bij waardevolle resultaten van politieken aard, welke zouden voortvloeien uit zulk een politiek, uit het vervangen van vijandige gevoelens door vriendschap en van economische afsluiting door samenwerking. Doch wél willen wij uitdrukking geven aan onze overtuiging, dat herstel van economische vrijheid de beste kansen in zich bergt, om handel en crediet in de wereld te herstellen.

De Fransche onderteekenaars van het manifest hebben dit slechts mede willen onderschrijven onder eenige reserve. De tekst van het gemaakte voorbehoud is de volgende:

De ondergeteekenden, vreezende, dat sommige zinsneden in het manifest aanleiding tot misverstand kunnen geven, stellen er prijs op, om die punten nader te preciseren, waarmede zij accoord gaan.

Zij zijn van meening, dat de wanordelijke economische toestanden, waarin de landen van Europa zich thans bevinden, een gevolg zijn van den oorlog en in het bijzonder van de moeilijkheden in het geldwezen, welke daaruit zijn voortgesprongen.

Zij gelooven, dat het om het verergeren van den verontrustenden economischen toestand tegen te gaan, noodzakelijk zal zijn om vóór alles in de landen, waar het geldwezen nog niet gestabiliseerd is, tot een gezonden monetair toestand te geraken. Deze landen zullen dat te gemakkelijker kunnen doen, naarmate de economische betrekkingen tusschen de volken zullen worden gegrondvest op de basis van een normaal ruilverkeer.

Zij meenen, dat het verhoogen en met strengheid doorvoeren van verschillende tarieven, de overdrijving, waaraan het beschermend stelsel zich direct of indirect schuldig maakt, de differentieele en voorkeursrechten alsmede de belemmeringen, die aan het internationale handelsverkeer in den weg worden gelegd door schadelijke vervoertarieven, uit den boeze zijn.

Zij verklaren in verband daarmede alle maatregelen toe te juichen, die de strekking hebben om zulke kunstmatige belemmeringen op te heffen, welke in den weg staan aan de hervatting van de onbelemmerde economische betrekkingen, zooals deze vóór den oorlog tusschen de naties bestonden.

Zij zijn er zich ten volle van bewust, dat het voor elken modernen staat een onmogelijkheid is om te leven en tot welvaart te komen zonder met andere staten handelsbetrekkingen te onderhouden en dat als gevolg van den nauwen samenhang tusschen de volken slechts onderlinge ruil van diensten, crediet en goederen het economisch evenwicht der wereld ten slotte zal kunnen waarborgen.

Ook de Italiaansche onderteekenaars hebben eene reserve gemaakt, welke als volgt luidt:

De ondergeteekenden wenschen onder betuiging van hunne instemming met de strekking van bovenstaand manifest als hunne meening te doen kennen, dat zij er, indien zij aan den opzet van het stuk hadden kunnen medewerken, de voorkeur aan gegeven zouden hebben om enkele passages wat scherper te formuleeren. In het bijzonder hadden zij gaarne gezien, dat kritiek ware geoeffend niet slechts op de enorme hoogte der tarieven en op de gestrengheid der tariefwetgeving in verschillende landen, doch ook op de vele vormen van directe en indirecte bescherming, discriminatie en bevoordeeling, kunstmatige subsidies en beperkende bepalingen betreffende emigratie. Onder dit voorbehoud onderschrijven zij het manifest gaarne.

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Ned.-Indië.

De maandstatistiek 1926 No. 7 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. Thans is de reeds meermalen aangekondigde herziening van de reeks der invoerartikelen nagenoeg voltooid. Slechts ontbreken nog de volledige gegevens omtrent *zwavelzure ammonia*, terwijl ook de prijzen van enkele *levensmiddelen* wellicht nog een geringe correctie zullen ondergaan. Het totaal aantal opgenomen artikelen evenwel is zoo talrijk, dat deze elementen op den algemeenen gang van het indexcijfer geen invloed van practisch belang kunnen uitoefenen, zoodat de nieuwe serie thans zonder bezwaar gepubliceerd kan worden. *De oude serie kan nu als vervallen worden beschouwd.*

De volledige nieuwe serie omvat 72 artikelen, d.i. 21 meer dan de vroeger gepubliceerde. Het onderscheid tusschen de „lange” en „korte” serie is dit, dat van de 18 extra artikelen der lange serie prijzen gedurende 1914—1920 ontbreken. Het algemeene niveau van deze nieuwe serie is lager, hier en daar (met name voor de groepen *Metalen*, *Chemicaliën* en *Diversen*) zelfs aanzienlijk lager dan dat van de vroegere, te eenzijdige reeks.

Dit lagere niveau is meer in overeenstemming met de werkelijkheid, zoodat inderdaad van een verbetering kan gesproken worden. In de oude groep *Metalen* namen *Zweedsch staafijzer*, dat slechts in betrekkelijk geringe hoeveelheden wordt ingevoerd, en vooral *lood* met zeer hooge indexcijfers een te praeponderante plaats in. Niet slechts is door uitbreiding met vier artikelen de invloed van elk artikel afzonderlijk op het groepsgemiddelde verminderd, maar de nieuwe artikelen *gietijzer*, *plaatijzer* en *profielijzer*, die in groote massa's worden ingevoerd, maken dat de groep thans de metaalmarkt beter weerspiegelt.

De *metalen* staan thans relatief het laagst. Zoowel de voornaamste *ijzersoorten* als *rood koper* naderen weer dicht het niveau van 1913.

Uit de groep *Chemicaliën* is *vernis* verwijderd. Dit artikel had een abnormaal hoog indexcijfer, te wijten niet aan prijsstijging doch aan kwaliteitsverwisseling, en het bleek onmogelijk deze fout te corrigeren.

Het hoogste indexcijfer behouden de *textiele goederen*. Tusschen 1922 en 1925 zijn zij vrijwel op dezelfde hoogte

blijven staan; in het loopende jaar evenwel trad een aanzienlijke prijsdaling in, en in Juni j.l. staan zij 25 punten beneden het gemiddelde van 1925. Deze prijsdaling houdt verband met de abnormale stijging van den invoer in 1925 en het eerste halfjaar 1926, vergeleken met de jaren 1921—1924.

Het gemiddelde indexcijfer van alle invoerartikelen bedroeg in Juli 163, d.i. tien punten lager dan het gemiddelde van 1925.

Uitvoer. Het algemeene indexcijfer begon na Mei 1925 met schommelingen te stijgen, voornamelijk door den invloed van *rubber*, *peper* en *katjang idjoe*, tot in December het hoogste punt van het jaar werd bereikt. Januari en Februari 1926 vertoonen een sterke en voortgaande reactie, voornamelijk door de daling der rubberprijzen, terwijl in Maart j.l. vrijwel alle artikelen lager genoteerd zijn. De reactie zet zich voort in April, geaccentueerd door een opmerkelijke prijsdaling van *mais* en van *peper*, en voor *rubber* en *peper* ook in Mei. Door betere prijzen van *suiker*, *mais* en *kapokpitten* is het algemeene indexcijfer voor deze laatste maand intusschen weer een drietal punten hooger, doch in Juni veroorzaken verschillende artikelen (*citronella-olie*, *kapok*, *rubber* en *suiker*) opnieuw een daling, in weerwil van de betere prijzen van *peper* en *katjang idjoe*. Deze daling zet zich voort in Juli en wordt veroorzaakt door *suiker*, *arachides*, *djarakpitten* en *mais*, niettegenstaande *citronella-olie*, *damar* en *kapokpitten* beter genoteerd staan.

De markt voor *mais* werd te Batavia langen tijd hoog gehouden, doordat de aanwezige voorraad geheel voor binnenlandsche consumptie bleef bestemd; de slechte berichten omtrent den padiogst werkten hiertoe mede. Toen de nieuwe rijstogst bleek mee te vallen, en men tevens een grooten invoer van buitenlandsche rijst verwachtte, werd de binnenlandsche vraag veel minder; de voorraden moesten geruimd worden en tevens maakte een plotselinge verlaging der vrachten uitvoer tegen lagere prijzen loonend. De prijs viel in April met bijna zeventig punten. Mei en Juni geven een klein herstel, maar in Juli daalt de prijs en is dan weer gelijk aan April. Ook de passerprijzen van *mais* zijn in Januari-April, hoewel veel geleidelijker, zeer sterk gedaald.

De *witte peper* schijnt na een geweldige prijsstijging voorn. sinds Mei/Juni 1925, gevolgd door een gevoelige reactie sinds Januari j.l., eenigszins tot stabiliteit te zijn gekomen. De indexcijfers voor dit artikel zijn: 110 in Mei 1925, 117 in Juni 1925, 136 in Juli, 199 in December, 217 in Januari 1926, en sindsdien (Februari—Juli) 206, 196, 181, 169, 179 en 173.

De prijs van de *rubber* bleef na de speculatieve hausse van het vorige jaar, die in November haar toppunt bereikte, eerst zeer suel en sinds Februari j.l. geleidelijk dalen; sinds Februari is hij weer lager dan in 1913/14, die als crisisjaren in de geschiedenis der rubberprijzen bekend staan. Niettemin is de prijs nog zeer hoog te noemen, doch de buitengemeene ontwikkeling van dit zoo jonge artikel veroorzaakt, naast heftige prijsbewegingen, dat het prijsniveau van 1913 en 1914 niet rechtstreeks met het huidige vergelijkbaar is. De indexcijfers voor rubber gedurende Nov. 1925 — Juli 1926 bedragen 168, 163, 131, 98, 95, 86, 75, 65, 68. De prijs schijnt voorloopig gestabiliseerd.

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.						Uitvoer-artik.	Tot.groot-hand.
	Textiel-goederen ¹⁾	Levensmiddelen ²⁾	Metalen ³⁾	Chemicaliën ⁴⁾	Diversen ⁵⁾	Totaal		
1913.	100	100	100	100	100	100	100	
1922.	208	166	172	174	175	182	129	
1923.	208	163	174	174	169	181	149	
1924.	212	164	167	164	168	179	155	
1925.	208	161	161	154	165	173	146	
Mei 1926.	186	158	148	157	157	164	136	
Juni	183	160	149	156	157	164	134	
Juli	183	160	149	157	156	163	132	

1) 20 art. 2) 12 art. 3) 12 art. 4) 15 art. 5) 13 art.

Kleinhandelsprijzen. De serie indexcijfers voor artikelen van in- en uitheemschen oorsprong is nu zoo samengesteld, dat de inheemsche en de uitheemsche groep geheel parallel zijn.

De kleinhandelsprijzen der *uitheemsche* artikelen vertoonden in 1925 over het geheel genomen een beeld van

stilstand; zij bleven schommelen om het indexcijfer 151. In Maart en April 1926 waren zij iets lager dan in Januari en Februari, en Mei ligt met 146 weer drie punten beneden April. De drie daaropvolgende maanden geven 147, 145 en 148.

Het algemeene indexcijfer der *inheemsche* artikelen is in 1925 gemiddeld 13 punten lager dan in 1924. In Maart 1926 is het cijfer nog even hoog als het gemiddelde van 1925, terwijl in April de duurte van Lebaran zich doet gevoelen. Door een prijsstijging van *rijst*, die een prijsdaling van *aardappelen*, *eieren* en *vleesch* te niet doet, staat Mei nog even hoog als April. De prijsveranderingen in Juni zijn onbeduidend. In Juli en Augustus zijn de prijzen gemiddeld lager.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	In-heemsch ¹⁾	Uit-heemsch ²⁾	Totaal	Voeding ³⁾
1913/14	100	100	100	100
1923 ..	194	173	183	182
1924 ..	182	158	170	170
1925 ..	169	152	160	158
Augustus 1925 ..	176	162	169	—
September „ ..	178	161	170	—
October „ ..	177	162	169	—
November „ ..	177	161	169	—
December „ ..	176	161	169	157
Januari 1926 ..	167	151	159	157
Februari „ ..	167	152	161	158
Maart „ ..	169	149	158	157
April „ ..	171	149	160	158
Mei „ ..	171	146	159	157
Juni „ ..	170	147	159	157
Juli „ ..	167	145	156	154
Augustus „ ..	168	148	158	156

1) 20 artikelen. 2) 35 artikelen.

Passerprijzen. In November 1925 doet de invloed van de lange droogte en van den slechten padiogst in Midden- en Oost-Java zich reeds duidelijk gevoelen. Met uitzondering van *beras*, en van artikelen als *vleesch* en *Javaansche suiker*, die door het misgewas niet onmiddellijk worden beïnvloed, zijn de gemiddelde prijzen van 1925 dan ook iets hooger dan die van 1924, terwijl Januari j.l. een aanzienlijke prijsstijging vertoont. Sindsdien echter dalen de prijzen weer; een prijsdaling die men telken jare in de eerste maanden kan waarnemen, doch die dit jaar een zoo veel sneller verloop had dan het vorige jaar, dat de meeste prijzen die der overeenkomstige maanden van 1925 weer beginnen te naderen, terwijl sinds April *mais* en *kedelee* zelfs weer lager genoteerd zijn dan een jaar tevoren. Alleen de prijzen van *arachides* blijven hoog. Sinds Juni vertoont zich voor *rijst* en *mais* de seizoenstijging.

BOEKAANKONDIGING.

Indische Spoorweg-Polttiek. (Mededeelingen van den Dienst der Staatspoor- en Tramwegen). Deel IX. (Tekst met Bijlagen) door S. A. Reitsma, Hoofdambtenaar ter beschikking S.-S. en Tr.

Dit negende deel van het geweldige werk van den heer Reitsma behandelt de tarieven der Staatsspoor- en tramwegen op Java van 1878 tot en met 1910; in een volgend, reeds in bewerking zijnd deel zullen de wording der tarieven van 1911 en de wijzigingen tot op heden worden behandeld.

Dit deel IX geeft eerst in ongeveer 170 bladzijden een historisch overzicht van het algemeene tariefstelsel voor de spoorwegen, de normaalspoortramwegen en de smalspoortramwegen op Java; de wrijving van meeningen van deskundigen en autoriteiten in Indië, het Departement van Koloniën en de volksvertegenwoordiging, wordt uitvoerig weergegeven. Vervolgens worden in nog bijna 300 bladzijden afzonderlijke studiën gewijd aan: reizigerstarieven, vracht- en ijlgöederentarieven; bagagetarieven; bestelgoederentarieven; tarieven voor levende dieren, rij- en voertuigen, lijken, enz.; tarief voor extra treinen; tarief voor bijkomende onkosten; tarief voor aankondigingen; de belangrijkste speciale tarieven; en rechtstreeksche tarieven. De tekst is wederom met vele portretten van

bekende spoorwegmannen en foto's van locomotieven, enz. verlucht. Mede aan de hand van de in de bijlagen opgenomen officieele stukken, zal degene die in de practijk met dit moeilijke deel van het spoorwegbedrijf te maken heeft, grooten steun aan en vergemakkelijking bij zijn arbeid vinden in dit serieuze en omvangrijke werk.

Een zakenregister van het geheele onderwerp der tarieven wordt als onderdeel van het nog te verschijnen Deel X aangekondigd. Natuurlijk zal dit heel nuttig zijn. Het schijnt echter gewenscht, dat eerlang, nu met deze 10 deelen een volledige geschiedenis van het spoorwegbeleid op Java en Madoera zal zijn tot stand gebracht, en het daarin verzamelde materiaal wel zeer omvangrijk is, een klapper zal worden verstrekt, niet slechts op Deelen IX en X, maar op alle tien deelen.

V.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, Juli—Aug. 1926.

Prof. Mr. Dr. A. van Gijn, Hervorming van de staatsbegrooting; Prof. Mr. J. C. Kielstra, Het rapport—van Ginkel; E. P. Weber, Radicale bezuinigingen.

Idem. — 's-Gravenhage, September 1926.

Prof. Mr. F. de Vries, Economie en ethiek; E. J. Tobi, De psychologische factor in het conjunctuurverschijnsel; Dr. Ir. M. J. W. Roegholt, Vaals.

The American Economic Review. — St. Albans, Vt., September 1926.

R. G. Blakey, Revenue Act of 1926; J. C. Cobb, Quantitative analysis and the evolution of economic science; F. D. Graham, Relation of wage rates to the use of machinery; P. F. Brissenden, Labor economics.

Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. — Tübingen, Augustus 1926.

E. Lederer, Der Zirkulationsprozess als zentrales Problem der ökonomischen Theorie; Dr. G. von Schulze—Gaevernitz, Die geistigen Grundlagen der angelsächsischen Weltherrschaft I; Dr. W. Eliasberg, Richtungen und Entwicklungstendenzen in der Arbeitswissenschaft I; Dr. W. Oualid, Die Einwanderung nach Frankreich und ihre Probleme; Dr. Käthe Bauer-Mengelberg, Zur Theorie der Arbeitsbewertung II; Dr. F. Heyer, Der heutige Stand der sozialen Versicherung in England; Dr. Helene Leroi-Fürst, Die Entwicklung der Lehre von der Zahlungsbilanz im 19. Jahrhundert bis 1873.

The Economic Journal. — Londen, September 1926.

J. Stamp, Inheritance as an economic factor; D. H. Robertson, A narrative of the general Strike of 1926; J. A. Venn, An inquiry into British methods of crop estimating; R. G. Hawtrey, Mr. Robertson on banking policy; S. Webb, The end of laissez-faire.

The Journal of Political Economy. — Chicago, Augustus 1926.

H. L. Lutz, The federal debt since the armistice; B. J. Houde, French socialism and the Triple Entente; J. Bauer and H. G. Brown, Rate base for railroad and utility regulation; K. Simpson, Average or marginal costs for tariff? H. F. Hohman, Cost. of living figures in wage adjustments.

Political Science Quarterly. — New York, September 1926.

J. W. Angell, Reparations and the cash transfer problem; E. R. A. Seligman, The social theory of fiscal science II; Q. Wright, The Palestine problem; L. Thorndike, Lippus Brandolinus de comparatione reipublicae et regni; R. K. Gooch, Eugène Pierre.

The Quarterly Journal of Economics. — Cambridge, Mass., Augustus 1926.

M. W. Watkins, The Federal trade commission: a critical survey; H. L. Moore, Pantaleoni's problem in

the oscillation of prices; C. F. Remer, International trade between gold and silver countries: China, 1885—1913; E. P. Hohman, Wages, risk, and profits in the whaling industry; C. F. Ware, The effect of the American embargo, 1807—1809, on the New England cotton industry.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Aug./Sept. 1926 bevat o.a.:

A. W. IJzerman, Hoofdstukken uit de economische geschiedenis der XIXe eeuw; Ph. Ch. J. Kiës, Het militaire vraagstuk; B. Bijnholt, Kinderarbeid vóór 1874, IV. (slot); Joh. Brautigam, De 8e en 9e arbeidsconferentie te Genève.

Idem. — Amsterdam, October 1926.

bevat o.a.:

Dr. Ir. Th. v. d. Waerden, Huurbijslag aan normale, valide gezinnen? Mr. Dr. G. v. d. Bergh, Kanttekening; J. de Gruyter, Koloniale problemen, I; A. W. IJzerman, Hoofdstukken uit de economische geschiedenis der XIXe eeuw, II.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Juli—Aug.—Sept. 1926.

E. Michel, La situation financière et l'achèvement de la reconstitution des régions dévastées au 31 décembre 1925; Dr. Ichok, Peut-on parler, en France, d'une épidémie de suicides? Grinberg, Nécrologie: M. A. A. Tchouproff.

The Geographical Journal. — Londen, Augustus 1926.

H. J. Lloyd, The geography of the Mosul boundary; F. Dixey, The Nyasaland section of the Great Rift valley; Photography on the Hamilton Rice expedition, 1924—'25; T. S. Bowman, Some curious markings in mud at Ruafa, North Sinai.

Idem. — Londen, September 1926.

W. Foster, Purchas and his „Pilgrimes"; K. S. Sandford, Summer in North-East Land, 1924: The climate and surface changes; F. Younghusband, The problem of the Shaksgam valley; G. W. Murray, Aidhab; W. Ormsby-Gore, The economic development of tropical Africa and its effect on the native population; C. F. Close and A. R. H., New War Office maps of Africa and Asia.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Augustus 1926.

A. Visser, De kaasproductie en de kaashandel van Noord-Holland; M. J. Boerendonk, De schapenhouderij beschouwd vooral met betrekking tot wolproductie en wolhandel; C. Visser, Het Beneden-Maasgebied.

Idem. — 's-Gravenhage, 15 September 1926.

Dr. R. Broersma, Handel en bedrijf in Borneo's Zuidoost-afdeeling; Prof. Dr. H. Blink, Herstel van Perzië als economisch gebied; M. J. Boerendonk, De schapenhouderij beschouwd vooral met betrekking tot wolproductie en wolhandel.

Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap. — Leiden, September 1926.

d. B. V., Dr. H. F. R. Hubrecht, 15 Sept. 1844—1 Aug. 1926; De expeditie naar het Wilhelmijnagebergte (Suriname) 1926. II; J. Brummelkamp, Aardrijkskunde als studievak; Dr. S. R. Steinmetz, De differentiatie der schoolgeographie en het goed recht der Sociographie; Hermina C. A. Grolman, De winterfeesten in Nederland.

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 Aug. 1926.

J. A. Loebèr Jr., Inlandsche ververij en synthetische verfstoffen; Mr. J. W. L. van Es, Beschouwingen naar aanleiding van het Gedenkboek van Chung Hwa Hui, 15 April 1911—1926; J. van Roon, Köhler's boek over Habinsaran; Mr. J. J. van Bolhuis, Indië en de Ned. Volksvertegenwoordiging.

Idem. — Amsterdam, 1 September 1926.

Dr. H. G. Heyting, De Nederlandsch-Indische

„Gordel van Smaragd” vergeleken met Samoa en het Maleisch Schiereiland; *Dr. Sigismund Gargas*, Niederlaendische Petroleumpolitiek; *L. J. van Dijk*, De beperking van het vergaderrecht in Ned.-Indië.

Zeitschrift für Völkerrecht. — Breslau, Band XIII, Ergänzungsheft.

Fr. Giese, Rechtsgutachten; *K. Strupp*, Rechtsgutachten; Die Behandlung des Immunitätsproblems durch die Völkerbundskommission; *K. Strupp*, Code d'immunité.

De Naamlooze Vennootschap. — Roermond, 15 Juli 1926.

Drs. J. Cobbenhagen, Ethische problemen in de moderne onderneming; *Mr. J. M. J. A. Simons*, Vrije rechtsvorming, ook wat betreft de Naamlooze Vennootschap; *J. J. M. H. Nijst*, Tantième-berekening en tantième-belasting; *Mr. G. Russel*, De wisseling van subjecten der verbintenissen en ondoordachte boeking bij ondernemingen; *Dr. R. E. Smits*, Goodwill.

Idem. — Roermond, 15 Augustus 1926.

Prof. J. G. Ch. Volmer, De Indische Vennootschapsbelasting en de Nederlandsche ondernemingen; *Mr. S. C. H. Nederburgh*, Drie verbeteringen in zake belastingheffing van pensioenen; *Prof. J. G. Ch. Volmer*, Waardebepaling van incurante aandelen; *W. A. Alting Mees*, Vennootschapsbelasting; *Dr. G. W. M. Huysmans*, De private N.V. als credietneemster; *J. v. d. Poel*, Nog iets over verzuimde termijnen in zake belastingen.

Idem. — Roermond, 15 September 1926.

Prof. Mr. E. J. J. v. d. Heyden, De XIX artikelen van notaris Schadee; *Prof. J. G. Ch. Volmer*, Waardebepaling van incurante aandelen, II; *Mr. S. C. H. Nederburgh*, Drie verbeteringen in zake belastingheffing van pensioenen II; *Prof. Mr. E. J. J. v. d. Heyden*, De feestuitgave der Broederschap; *L. Roemer Valk*, De grenzen der controle; *L. A. Alting Mees*, Vennootschapsbelasting, II.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Sept. 1926	Jan./Sept. 1926	Jan./Sept. 1925
Prod. Steenkolen in tonnen.	769.618	6.290.050	4.935.639
Kolenslik	12.030	168.874	193.254
Aantal normale werkdagen .	26 ³⁾	228	227

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	Sept. 1926	Jan./Sept. 1926	Jan./Sept. 1925
Netto-productie in tonnen..	17.880	158.864	157.465
Aantal normale werkdagen	26	226	226

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Sept. 1926	Jan./Sept. 1926	Jan./Sept. 1925
Afgeleverd:			
Geraff. zout	3.825	25.227	23.785,65
Industriezout	19	243	383
Afvalzout	78	718	1.139,3
Aantal normale werkdagen	26	228	227

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 October 1926.....	{ 8.782 ¹⁾ 23.242 ²⁾	157	118
1 October 1925.....	{ 8.245 ¹⁾ 22.201 ²⁾	150	100

¹⁾ bovengronds. ²⁾ ondergronds. ³⁾ Domaniale mijn 25.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 3½)	3 Oct. '25	Zwits. Nat. Bk. 3½	22 Oct. '25
Bk. (Bel. Binn. Eff. 4)	3 Oct. '25	N. Bk. v. Denem. 5	24 Juni '26
(Vrsch. in R.C. 5)	3 Oct. '25	Zweedsche Rbk 4½	8 Oct. '25
Javasche Bank....	4 14 Juli '26	Bank v. Noorw. 5	13 Sept. '26
Bank van Engeland	5 3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho-	
Duitsche Rijksbank	6 6 Juli '26	slowakije ..	6 13 Jan. '26
Bank v. Frankrijk.	7½ 31 Juli '26	N. Bk. v. O'rijk.	7 6 Aug. '26
Belgische Nat. Bk.	7 23 Apr. '26	N. Bk. v. Hong.	6 25 Aug. '26
Fed. Res. Bank N.Y.	4 12 Aug. '26	Bank v. Italië.	7 17 Juni '25
Bank van Spanje...	5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk	5½

OPEN MARKT.

	1926				1925	1924	1914
	23 Oct.	18-23 Oct.	11-16 Oct.	4-9 Oct.	19-24 Oct.	20-25 Oct.	20-24 Juli
<i>Amsterdam</i>							
Partic. disc.	27/8	29/4-7/8	29/8-3/4	21/2-7/8	39/8-9/16	43/4-5/4	31/8-3/16
Prolong.	3	21/2-3	2-3/4	21/4-3	31/4-4	41/4-5	21/4-3/4
<i>Londen</i>							
Daggeld ..	3-4	3-5	31/2-43/4	31/2-5	29/4-4	29/4-4	19/4-2
Partic. disc.	43/4	41/16-3/4	41/16-3/4	49/16-11/16	39/4-19/16	39/4-19/16	21/4-3/4
<i>Berlijn</i>							
Daggeld ..	3-4½	3-5	3-4½	41/2-71/2	7-91/2	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	47/8	49/4-7/8	47/8-51/8	5-1/8	71/8	—	—
56-90 d...	49/8	41/2-5/8	45/8-51/8	49/4-51/8	7-1/8	—	21/8-1/2
Waren-							
wchsel.	51/8-1/4	51/8-1/2	51/4-1/2	59/8-1/2	83/4-9	—	—
<i>New York</i>							
Call money	41/2-3/4	4-3/4	5-3/4	4-51/4	4-3/4	2-1/4	19/4-21/2
Partic. disc.	4	4	4	4	35/8	—	—

¹⁾ Call money-koers van 22 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia ¹⁾
19 Oct. 1926	2.49 15/16	12.12 5/8	59.52	7.29 1/2	7.04 1/2	100 3/8
20 „ 1926	2.50	12.12 1/2	59.52	7.44 1/2	7.04 1/2	100 3/8
21 „ 1926	2.50 1/8	12.12 1/2	59.48	7.57 1/2	7.07 1/2	100 3/8
22 „ 1926	2.50	12.12 1/2	59.47	7.44 1/2	7.01	100 3/8
23 „ 1926	—	12.12 1/2	59.48	7.55	7.06 1/2	100 3/8
25 „ 1926	2.50 1/16	12.12 1/2	59.47	7.64 1/2	6.96 1/2	100 3/8
Laagste d.w. ¹⁾	2.49 7/8	12.11 1/2	59.45	7.26	6.96	100 1/4
Hoogste d.w. ¹⁾	2.50 1/8	12.13	59.53	7.65	7.15	100 3/8
18 Oct. 1926	2.49 15/16	12.12 1/2	59.50 1/2	7.23	7.01 1/2	100 3/8
11 „ 1926	2.49 15/16	12.12 1/2	59.49 1/2	7.21	6.96	100 3/8
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48.—	48.—	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan **)	Madrid **)
19 Oct. 1926	48.29	35.30	7.39	1.34	10.58	38.02 1/2
20 „ 1926	48.27 1/2	35.30	7.39	1.34	10.67	38.—
21 „ 1926	48.28	35.30	7.39	1.33	10.90	38.—
22 „ 1926	48.24	35.30	7.38	1.32 1/2	10.81	37.92 1/2
23 „ 1926	48.26	35.30	7.40	1.33	—	—
25 „ 1926	48.27	35.30	7.39	1.35	11.25	38.—
Laagste d.w. ¹⁾	48.20	35.15	7.37	1.27	10.45	37.80
Hoogste d.w. ¹⁾	48.32	35.35	7.42	1.37 1/2	11.25	38.25
18 Oct. 1926	48.30	35.30	7.39	1.32	10.37 1/2	38.20
11 „ 1926	48.29	35.30	7.39	1.32 1/2	10.45	37.32
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors ¹⁾	Buenos-Aires ¹⁾	Montreal ¹⁾
19 Oct. 1926	66.85	66.52 1/2	61.05	6.29	102	2.50 1/4
20 „ 1926	66.85	66.52 1/2	61.90	6.28	102	2.50 1/4
21 „ 1926	66.89	66.55	62.—	6.29	102	2.50 1/4
22 „ 1926	66.87 1/2	66.50	62.70	6.29	102	2.50 1/4
23 „ 1926	66.87 1/2	66.50	62.65	6.30	102	2.50 1/4
25 „ 1926	66.85	66.50	62.20	6.29	102	2.50 1/4
Laagste d.w. ¹⁾	66.80	66.40	61.—	6.25	101 3/4	2.50
Hoogste d.w. ¹⁾	66.92 1/2	66.55	62.70	6.32	102 1/4	2.50 1/2
18 Oct. 1926	66.80	66.50	60.85	6.29	102	2.50
11 „ 1926	66.80	66.40	54.75	6.29	102	2.50
Muntpariteit	66.80	66.67	66.67	48.—	105	2.48 1/8

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
19 Oct. 1926	4,84 ¹¹ / ₁₆	2,92 ¹ / ₂	23,80 ¹ / ₂	40,—
20 " 1926	4,84 ¹¹ / ₁₆	3,01	23,80 ¹ / ₂	39,99
21 " 1926	4,84 ¹¹ / ₁₆	2,99	23,80 ¹ / ₂	39,99
22 " 1926	4,84 ¹¹ / ₁₆	3,00 ¹ / ₂	23,78 ¹ / ₂	39,99 ¹ / ₂
23 " 1926	4,84 ¹¹ / ₁₆	3,02 ¹ / ₂	23,78 ¹ / ₂	39,99
25 " 1926	4,84 ¹ / ₂	3,07	23,77	39,99
26 Oct. 1925	4,84 ¹ / ₁₆	4,29	23,80	40,25
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 ¹ / ₂	40 ³ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	9 Oct. 1926	16 Oct. 1926	18/23 Oct. '26 Laagste	23 Oct. 1926 Hoogste
Alexandrië	Piast. p. £	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ⁷ / ₁₆	97 ⁹ / ₁₆
Athene	Dr. p. £	390	400	395	412
Bangkok	Sh. p. tical	1/10 ¹ / ₁₆	1/10 ⁵ / ₁₆	1/10 ³ / ₁₆	1/10 ³ / ₁₆
Budapest	Pen. p. \$	27.77 ¹ / ₂	27.77 ¹ / ₂	27.65	27.85
B. Aires ¹⁾	d. p. \$	45 ⁷ / ₈	45 ⁷ / ₈	45 ³ / ₈	46
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 ⁷ / ₈	1/5 ⁷ / ₈	1/5 ¹⁵ / ₁₆	1/5 ⁷ / ₈
Constantin	Piast. p. £	942 ¹ / ₂	932 ¹ / ₂	925	955
Hongkong	Sh. p. \$	2,0 ⁷ / ₈	1/11 ¹ / ₂	1,9 ⁵ / ₈	1/11 ¹ / ₂
Kobe	Sh. p. yen	1/11 ⁹ / ₁₆	2/0 ¹ / ₁₆	2/0 ¹ / ₁₆	2/0 ¹ / ₁₆
Lissabon ¹⁾	d. per Esc.	217 ¹ / ₃₂	217 ¹ / ₃₂	23 ³ / ₆₄	23 ⁵ / ₆₄
Mexico	d. per \$	24	24	23	25
Montevideo ¹⁾	d. per \$	49 ¹ / ₈	49 ¹ / ₈	49	49 ³ / ₈
Montreal ¹⁾	\$ per £	4.85 ¹ / ₂	4.84 ¹ / ₂	4.84 ¹ / ₂	4.84 ¹ / ₂
R.d. Janeiro ¹⁾	d. per Mil.	6 ⁷ / ₈	6 ¹ / ₂	6 ¹⁵ / ₃₂	7
Shanghai	Sh. p. tael	2/6 ³ / ₄	2/5 ³ / ₄	2/3	2/5 ¹⁵ / ₁₆
Singapore	id. p. \$	2/3 ⁵ / ₁₆	2/3 ⁷ / ₁₆	2/3 ²⁵ / ₃₂	2/3 ³¹ / ₃₂
Valparaiso ¹⁾	\$ p. £	39.40	39.47	39.39	39.45
Warschau	Zl. p. £	43 ¹ / ₂	43 ¹ / ₂	42	45

1) Telegrafisch transfert. 2) 30 dg.

ZILVERPRIJS

	Londen ¹⁾	N.York ²⁾
18 Oct. 1926	24 ³ / ₁₆	52
19 " 1926	24 ³ / ₁₆	51 ¹ / ₈
20 " 1926	24 ¹ / ₈	51 ⁷ / ₈
21 " 1926	24 ¹ / ₈	54 ¹ / ₈
22 " 1926	24 ³ / ₈	51 ⁷ / ₈
23 " 1926	24 ³ / ₈	52 ¹ / ₈
24 Oct. 1925	33 ¹ / ₈	71 ³ / ₈
20 Juli 1914	24 ¹⁵ / ₁₆	54 ¹ / ₈

GOUDPRIJS³⁾

	Londen
18 Oct. 1926	84/11 ¹ / ₂
19 " 1926	84/11 ¹ / ₂
20 " 1926	84/11 ¹ / ₂
21 " 1926	84/11 ¹ / ₂
22 " 1926	84/11 ¹ / ₂
23 " 1926	84/11 ¹ / ₂
24 Oct. 1925	84/11 ¹ / ₂
20 Juli 1914	84/11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in §c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	15 Oct. 1926	23 Oct. 1926
Saldo bij de Nederlandsche Bank	f —	f —
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 1.480.076,29	f 22.449,10
Voorschot op ult. Sept. 1926 aan de gemeenten op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	" 49.550.456,42	" 49.550.456,42
Voorschotten aan de koloniën	" 14.210.272,15	" 8.109.240,49
Kasvoord. weg. credietverst. ajh. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 141.404.255,93	" 139.066.336,53
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 12.417.982,02	" 10.759.502,06
Vordering op het Staatsbedrijf der P. T. en T. 2)	" —	" —
Id. op andere Staatsbedrijven 2)	" 3.430.348,03	" 1.880.348,03
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank	f 14.837.607,05	f 13.269.598,28
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	" 111.623.000,—	" 111.623.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 87.000.000,—	" 71.900.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank	" 41.000.000,—	" 26.000.000,—
Zilverbons in omloop	" 14.057.783,—	" 14.524.114,—
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten ²⁾	" —	" —
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds ²⁾	" 11.514.648,14	" 10.511.966,98
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 2)	" 22.955.455,72	" 17.432.530,02
Id. aan andere Staatsbedrijven ²⁾	" 550.000,—	" 590.000,—
Id. aan diverse instellingen ²⁾	" 4.528.858,04	" 4.543.353,25

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929. 2) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	16 Oct. 1926	23 Oct. 1926
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië Indische Schatkistprom. in omloop	f 4.218.000,—	—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië Muntbiljetten in omloop	" 33.851.000,—	f 33.403.000,—
Ten voordeele van Ned.-Indië geboekte beleggingsgelden van het Ned.-Ind. muntfonds	" 3.855.000,—	" 2.938.000,—
Idem van de Ned.-Ind. Postspaarbank	" 1.038.000,—	" 1.006.000,—
Totaal	f 45.709.000,—	f 29.619.000,—
Tegood bij 's Rijks kas	" 5.103.000,—	" 2.977.000,—
Te goed bij de Javasche Bank	" 37.999.000,—	" 4.751.000,—
In 's Lands kassen	" —	" —

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 25 Oct. 1926.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 42.337.027,71 Bijbnk. " 7.556.102,80 Ag. sch. " 15.441.888,62	f 65.335.019,13
Papier o. h. Buiteni. in disconto	Idem eigen portef. f 194.427.801,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	" 194.427.801,—
Beleeningen	Hfdbk. f 46.449.798,38 incl. vrsch. Bijbnk. " 11.617.275,78 in rek.-crt. Ag. sch. " 69.236.076,72	f 127.303.150,88
Op Effecten	f 124.327.550,88	
Op Goederen en Spec.	" 2.975.600,—	" 127.303.150,88
Voorschotten a. h. Rijk	—	" 6.068.813,65
Munt Muntmateriaal	Munt, Goud f 62.444.580,— Muntmat., Goud " 356.290.383,51	f 418.734.963,51
Munt, Zilver, enz.	" 27.137.779,89	
Muntmat., Zilver	—	" 445.872.743,40
Effecten	Belegging Res.fonds f 7.045.176,68 id. van 1/5 v. h. kapit. " 3.998.298,42	" 11.043.475,10
Gebouwen en Meub. der Bank	—	" 5.142.000,—
Diverse rekeningen	—	" 58.335.960,83
		f 913.528.963,99
Passiva.		
Kapitaal	—	f 20.000.000,—
Reservefonds	—	" 7.047.731,06
Bijzondere reserve	—	" 8.800.000,—
Bankbiljetten in omloop	—	" 833.641.560,—
Bankassigtiën in omloop	—	" 677.657,71
Rek.-Cour. f Het Rijk	—	" —
saldo's: Anderen	" 33.692.060,56	" 33.692.060,56
Diverse rekeningen	—	" 9.669.954,66
		f 913.528.963,99

Beschikbaar metaalsaldo f 271.700.084,12
Op de basis van 2/5 metaaldekking " 98.097.828,47
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 1.358.500.420,—
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
25 Oct. '26	62.445	356.290	833.642	34.370	271.700	51
18 " '26	62.553	356.290	840.778	38.265	269.164	51
11 " '26	62.660	356.281	850.816	54.343	263.693	49
4 " '26	62.848	356.281	866.948	45.573	262.561	49
27 Sept. '26	63.050	356.290	823.552	45.028	272.431	51
20 " '26	63.184	356.290	819.978	54.434	271.260	51
26 Oct. '25	56.184	362.152	881.287	35.153	257.889	48
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
25 Oct. 1926	65.335	14.500	127.303	194.428	58.336
18 " 1926	87.654	37.000	128.467	194.181	50.771
11 " 1926	86.084	36.000	135.897	208.580	44.699
4 " 1926	86.884	35.000	130.816	218.673	47.728
27 Sept. 1926	51.062	—	133.815	218.446	42.164
20 " 1926	50.422	—	131.098	218.288	48.526
26 Oct. 1925	90.134	11.000	126.397	243.155	38.551
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 Sept. 1926	1.344	2.165	61	48	1.358	230
1 Augustus 1926	1.263	2.118	62	44	1.327	189
1 Juli 1926	1.243	2.061	70	19	1.275	158
1 Juni 1926	1.241	2.075	72	—	1.264	115
1 Mei 1926	1.157	1.993	92	43	1.385	249
1 April 1926	991	1.828	73	27	1.136	65
1 Sept. 1925	918	1.569	127	118	871	81

1) Sluitpost der activa. 2) Sluitpost der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
23 Oct. 1926	227.500		333.000	72.000	146.500
16 " 1926	228.000		334.500	70.000	147.100
9 " 1926	229.000		333.500	73.000	147.700
25 Sept. 1926	199.092	30.243	329.220	69.010	150.138
18 " 1926	199.149	30.154	332.294	64.670	150.321
11 " 1926	199.021	30.171	334.234	55.044	151.785
4 " 1926	199.322	31.029	330.808	55.888	153.472
24 Oct. 1925	143.456	42.352	336.772	56.948	107.665
25 Oct. 1924	148.784	57.346	276.063	114.341	128.684
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ^{*)}

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
23 Oct. 1926		159.020		***	56
16 " 1926		159.960		***	56
9 " 1926		156.830		***	56
25 Sept. 1926	12.158	23.654	94.850	43.534	58
18 " 1926	12.173	24.042	91.079	43.852	58
11 " 1926	12.235	24.224	83.164	43.686	59
4 " 1926	12.113	24.344	82.704	42.204	60
24 Oct. 1925	17.637	28.933	98.711	60.117	47
25 Oct. 1924	34.326	17.685	105.509	35.841	53
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbij.	Gov. Sec.
20 Oct. 1926	154.096	138.712	288.705	56.250	237.934
13 " 1926	154.174	139.344	290.448	56.250	239.763
6 " 1926	154.865	140.233	290.770	56.250	240.489
29 Sept. 1926	155.833	140.517	287.858	56.250	237.467
22 " 1926	155.930	138.975	287.388	56.250	236.385
21 Oct. 1925	152.741	142.541	291.901	56.250	240.817
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
20 Oct. '26	35.325	72.772	20.202	105.344	35.134	28
13 " '26	35.810	70.859	19.607	103.964	34.580	28
6 " '26	33.265	72.678	15.798	106.860	34.382	28
29 Sept. '26	33.641	71.986	21.177	101.182	35.066	28 $\frac{1}{8}$
22 " '26	34.290	68.528	18.348	102.888	36.706	30 $\frac{1}{4}$
21 Oct. '25	32.379	74.111	9.618	109.182	29.950	25 $\frac{1}{4}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wts-sels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen
21 Oct. '26	5.549	1.864	339	80 ³⁾	4.673	15	2.214
14 " '26	5.549	1.864	339	77	5.024	15	2.227
7 " '26	5.549	1.864	339	580	4.797	14	2.290
30 Sept. '26	5.549	1.864	339	579	5.882	13	2.148
23 " '26	5.549	1.864	339	579	4.861	13	2.191
22 Oct. '25	5.547	1.864	310	565	2.796	16	2.670
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit. gew. voorsch. afd. Staat	Schat-kistbil-jetten ¹⁾	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-culieren	Staat
21 Oct. '26	36.150	5.493	5.009	54.988	3.251	33
14 " '26	36.300	5.488	4.984	55.432	2.949	9
7 " '26	36.950	5.487	5.311	55.994	2.886	10
30 Sept. '26	36.650	5.470	4.072	55.010	2.885	37
23 " '26	36.400	5.469	4.602	54.507	2.958	36
22 Oct. '25	30.350	5.147	3.833	46.599	2.320	45
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorach. v. d. Staats a. buitenl. regeeringen.

²⁾ Sluitpost activa. ³⁾ Met ingang van den bankstaat per 14 October is de post Tegoed in het buitenland in twee onderdeelen gesplitst. Het tegoed bij de Russische Staatsbank is *pro memorie* opgenomen, terwijl de andere rekeningen in het buitenland thans met 77 miljoen zijn opgenomen.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 25 October 1926.

In de sfeer van groote opgewektheid, welke de beurs te Berlijn in de laatste weken heeft gekenmerkt, heeft de waarschuwing van den president van de Rijksbank, Dr. Schacht, ten aanzien van het opnemen van buitenlandse credieten, verandering gebracht. Dr. Schacht heeft in het licht gesteld, dat de ruime toevloed van buitenslandsch geld naar Duitsland niet in de eerste plaats in het leven is geroepen door de behoefte van de Deutsche nijverheid, doch door de geldruimte aan sommige buitenslandsche centra. In verband hiermede is ter beurze een zekere reactie ontstaan, welke nochtans geen groote vormen heeft aangenomen. Een uitzondering moet worden gemaakt voor scheepvaartsoorten, welke voortdurend gevraagd bleven, eensdeels in verband met de houding van de vrachtenmarkt, anderdeels als gevolg van geruchten omtrent een fusie tusschen de H.A.P.A.G. en den Norddeutschen Lloyd. Ook steenkoolsoorten bleven ruim gevraagd, waarbij zich in de laatste dagen aandelen in bruinkoolondernemingen hebben gevoegd, in verband met uitlatingen omtrent een mogelijke steenkoolschaarschte in Duitsland.

Te Parijs is de markt vrij kalm geweest. De gang van zaken op de wisselmarkt heeft slechts weinig invloed uitgeoefd. Daarentegen hebben andere omstandigheden bijgedragen tot sommige koersschommelingen. Zoo waren hier scheepvaartandelen — in het bijzonder Chargeurs Réunis — gezocht, voorts aandelen in de chemische nijverheid, zooals Kuhlmann en Péchiney. De koersontwikkeling van de aandelen in de z.g. „zwarte” industrie is verdeeld van aard geweest. Een deel van deze soorten is na het tot stand komen van het internationale staalkartel gestegen, terwijl het omgekeerde bij een ander deel op te merken is geweest. Aandelen in Fransche steenkoolmijnen werden sterk gevraagd, voornamelijk Réthune, Courrières en Lens.

De markt te Londen is lusteloos geweest, in hoofdzaak als gevolg van het voortduren van de staking in de steenkoolmijnen, doch ten deele in verband met de vrees, dat de geldmarkt stroever zou worden. De herfstcampagne doet zich op het oogenblik gevoelen en in financieele kringen geloof men, dat de druk op de geldmarkt groot zal worden, vooral nu de handelsbalans geen gunstige cijfers te zien geeft. In de eerste plaats heeft de beleggingsmarkt onder dezen toestand te lijden gehad, doch ook voor de aandelensoorten was de animo beperkt. Enkele uitzonderingen zijn te constateeren geweest, o.a. voor aandelen Marconi en voor sommige aandelen in automobielenondernemingen, dit laatste meer als gevolg van de automobieltentoonstelling.

Te New York is het verloop van de beurs vrij grillig geweest. Na enkele dagen van scherpe dalingen is over de geheele linie een herstel gevolgd, hetwelk voornamelijk in verband heeft gestaan met de ruimere geldmarkt. Uit sommige takken van industrie — staal en automobielen — hebben de berichten gewezen op een iets minder vlotten gang van zaken; men had echter niet den indruk, dat eenige ongerustheid hierdoor zou zijn gewettigd. Daartegenover heeft gestaan, dat de eischen, door de desbetreffende ondernemingen aan de geldmarkt gesteld, nu ook iets kleiner zijn geworden, waardoor de noodzakelijkheid voor het opzeggen van beleeningen is gevallen.

Ten onzent heeft de markt voor verschillende afdeelingen een vrij sterk bewogen verloop gehad. Zooals gewoonlijk was dit ook thans weder niet van toepassing op de beleggingsmarkt, waar een opgewekte tendenz heeft geheerscht bij constanten handel. 6% Ned. Werk. Schuld 1922: 106 $\frac{15}{16}$, 107; 4 $\frac{1}{2}$ % Ned. Werk. Schuld 1917: 100 $\frac{1}{8}$, 100; 4 $\frac{1}{2}$ % Ned.-Indië: 98 $\frac{7}{16}$, 98 $\frac{1}{4}$, 97 $\frac{15}{16}$; 5% Brazilië 1913 £ 100: 76, 75 $\frac{5}{8}$, 76; 8% Sao Paulo: 105 $\frac{3}{4}$, 105 $\frac{1}{2}$, 105 $\frac{7}{8}$.

Daarentegen heeft de afdeeling van aandelen in binnenlandsche industriele ondernemingen sterk de aandacht getrokken, voornamelijk door de heftige koersverschillen in kunstzide soorten. Nadat gedurende geruimen tijd deze aandelen te lijden hebben gehad onder voortdurend een sterk aanbod, is hierin deze week plotseling een ommekeer ingetreden, als gevolg van verschillende berichten, welke melding hebben gemaakt van een in verhouding goeden gang van zaken bij de Nederlandsche fabrieken van kunstzijde. Tot het krachtige herstel heeft ook de technische positie der markt bijgedragen. In den loop van de laatste weken was n.l. een krachtige contrainepartij opgekomen, welke thans blijkbaar tot dekking is overgegaan. Centrale Suiker Mij.: 124, 123, 122; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 73 $\frac{3}{8}$, 80 $\frac{1}{4}$, 83 $\frac{3}{4}$; Holl. Mij. t./h. maken van Werken in Gew. Beton: 157, 160, 168; Jurgens: 163, 166 $\frac{1}{4}$, 167. Maekubee: 100, 104, 105 $\frac{1}{4}$, 103 $\frac{1}{4}$; Ned. Kabel-fabriek: 313, 307, 308; Ned. Kunstzijdefabriek: 229 $\frac{1}{2}$, 234 $\frac{1}{4}$, 247 $\frac{1}{2}$; Philips Gloeilampenfabriek: 340, 336, 337.

Ook de markt voor *scheepvaartfondsen* heeft in het middelpunt der belangstelling gestaan. De berichten van de vrachtenmarkt blijven gunstig luiden, vooral ten aanzien van die ondernemingen, welke de onmiddellijke beschikking hebben over niet al te kleine schepen. De markt sloot nagenoeg op het hoogste punt. Holland Amerika Lijn: $64\frac{3}{4}$, $66\frac{3}{4}$, 69; Java China Japan Lijn: 133, $132\frac{1}{2}$, $134\frac{3}{4}$; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: $97\frac{1}{2}$, 101, $102\frac{3}{8}$; Ned. Scheepvaart Unie: 179; 180, $180\frac{1}{2}$.

De *suikermarkt* was aanvankelijk rustig en tamelijk verlaten. De berichten omtrent stormschade op Cuba echter hebben opnieuw de aandacht op deze afdeling ter beurze gevestigd. Weliswaar was nog niet bekend, hoe groot de toegebrachte schade is, doch waar tegelijkertijd de noteringen voor Cubasuiker te New York zijn gestegen, heeft men ten onzent aanleiding gevonden aandacht aan de desbetreffende soorten te besteden. Het sterkst waren aandelen H.V.A. gevraagd, doch ook voor de overige soorten kon een min of meer aanmerkelijke koersstijging intreden. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: $169\frac{1}{2}$, $172\frac{1}{2}$, $174\frac{3}{4}$; Handelsverg. Amsterdam: 656, $659\frac{1}{4}$, 674; Java Cultuur Mij.: 353, 360, 362; Maron: 248, 250, 248; Ned.-Ind. Suiker Unie: 243, 248, 250; Pagottan: 267, 269, $275\frac{1}{4}$; Poerworedjo: $114\frac{1}{2}$, $119\frac{3}{8}$; Sindanglaot: 400, 396, 400; Suiker Cultuur Mij.: 275, $280\frac{1}{2}$, 287; Tjepper: 650, 652, 660; Watotoelis Poppoh: 778, 785, 799.

De *tabaksafdeling* was kalm, met slechts enkele kleine opwaartsche bewegingen na de publicatie van het interimdividend van de Senembah. Een uitzondering hebben aandeelen Besoeki Tabak Mij. gevormd, waarin een krachtige stijging plaats heeft gevonden op geruchten omtrent landverkoop aan de H.V.A., welke geruchten later bevestiging hebben gevonden. Zooals gewoonlijk ter beurze heeft de koers, na de bevestiging van het gerucht, iets moeten prijsgeven. Arendsburg: 578, 584, $589\frac{1}{2}$; Besoeki Tabak: 261, 275, 288, 275; Deli Batavia: 438, $435\frac{1}{2}$, $439\frac{1}{2}$; Deli Mij.: 421, 425, $426\frac{3}{4}$; Oostkust: 206, $204\frac{3}{4}$, 208; Senembah: 410, $407\frac{3}{4}$, $402\frac{1}{2}$, 404.

De *rubberafdeling* heeft slechts weinig aandacht getrokken. Zelfs op den laatsten dag van de beursweek, toen de nieuwe bepalingen van het plan Stevenson bekend werden gemaakt, bleef de handel zeer beperkt, hoewel de stemming toen veel gunstiger is geworden. De conclusie valt hieruit te trekken dat de beurs de nieuwe voorschriften als gunstig voor het toekomstige prijsverloop beschouwt. Amsterdam Rubber: $329\frac{3}{8}$, 334, 339; Deli Batavia Rubber: 265, 270, $275\frac{1}{2}$; Hessa Rubber: 466, $477\frac{1}{2}$, $487\frac{1}{2}$; Java Caoutchouc: $211\frac{1}{2}$, 206, 215; Kali Telepak: 324, 326, 327; Majanglanden: 374, 370, $378\frac{1}{2}$; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 339, 340, 338; R'dam Tapanoei: $157\frac{1}{2}$, 160, $159\frac{1}{4}$; Serbadjadi: $339\frac{1}{4}$, 340, 346; Sumatra Caoutchouc: $305\frac{1}{4}$, $302\frac{1}{8}$, 305; Sumatra Rubber: $380\frac{1}{4}$, $375\frac{1}{4}$, 385; Vereenigde Indische Cultuur Ondernemingen: 197, 196, $202\frac{3}{4}$.

*Petroleum*aandeelen waren over het algemeen lusteloos, zoowel voor het hoofdfonds als voor de overige soorten. De handel heeft op sommige dagen ruime vormen aangenomen. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: $351\frac{1}{2}$, 348, $346\frac{1}{4}$, $351\frac{1}{2}$; Gec. Holl. Petr. Cy.: $171\frac{3}{4}$, 169, $165\frac{1}{4}$, 167; Kon. Petr. Mij.: $363\frac{3}{8}$, $360\frac{3}{4}$, $363\frac{1}{8}$; Perlak Petroleum: 68, 65, $69\frac{1}{2}$, $65\frac{1}{4}$; Peudawa: 43, 40, $38\frac{1}{8}$.

Mijnaandeelen hebben eenigszins buiten de algemeene koersbewegingen gestaan. Bij zeer stillen handel is het koersverloop slechts weinig gewijzigd. Er bestond echter neiging tot achteruitgang. Alg. Exploratie Mij.: $115\frac{1}{2}$, $112\frac{3}{4}$, 112; Billiton 1e Rubr.: 810, 801, 823. Redjang Lebong: $246\frac{1}{2}$, 243, 244; 245; Singkep Tin Mij.: $448\frac{1}{2}$, 442, 426.

De afdeling voor *bankaandeelen* heeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen gegeven. Amsterdamsche Bank: $161\frac{1}{4}$, 162, $162\frac{3}{8}$; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: $78\frac{3}{8}$, 76 (ex. div.), $73\frac{3}{8}$; Koloniale Bank: $214\frac{1}{4}$, $215\frac{1}{4}$, $218\frac{3}{4}$; Ned.-Ind. Handelsbank: $171\frac{1}{4}$, $170\frac{1}{8}$, $172\frac{3}{4}$; Nederlandsche Handel Mij.: $157\frac{1}{4}$, $156\frac{1}{2}$, $158\frac{3}{4}$; R'damsche Bankverg. $79\frac{7}{8}$, 80, $78\frac{3}{8}$, 78.

De afdeling voor *Amerikaansche soorten* heeft een weinig zelfstandig verloop gehad; de arbitrage was hier de voornaamste reguleator, doch waar het publiek niet ingreep, zijn de omzetten gering gebleven. American Car & Foundry: 98, 97, 96; Anaconda Copper: $98\frac{3}{8}$, $96\frac{1}{4}$, $97\frac{15}{16}$; Studebaker: $51\frac{1}{4}$, $50\frac{7}{8}$, $50\frac{3}{8}$; United States Steel Corp.: $138\frac{3}{8}$, $136\frac{1}{2}$, $139\frac{3}{8}$; Atchison Topeca: $146\frac{9}{16}$, $152\frac{1}{4}$, $151\frac{1}{8}$; Erie: $37\frac{1}{4}$, $38\frac{3}{8}$; St. Louis & San Francisco: $96\frac{1}{8}$ (ex. div.), 95, $97\frac{1}{2}$; Union Pacific: $160\frac{1}{2}$, 158, 162; Wabash Railway: $40\frac{7}{16}$, $39\frac{3}{8}$, $40\frac{23}{32}$.

De *geldmarkt* was kalm; prolongatie schommelde tusschen $2\frac{3}{4}$ en 3%.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

26 October 1926.

De geheele graanmarkt heeft deze week weder sterk onder den invloed gestaan van de nog steeds voortgezette stijging der zeevrachten. Eerst in de allerlaatste dagen der week scheen aan die stijging eenigszins een einde te komen omdat verscheperen van graan er niet meer zoo gemakkelijk toe te bewegen waren de voortdurend zeer sterke verhoogingen in te willigen en voor verscheping van Amerikaansche kolen minder schepen werden gevraagd. Aanvankelijk ging de stijging echter nog voort en daar in alle geregelde Europeesche invoerlanden goede vraag voor tarwe bestond, terwijl geen aanwijzingen aanwezig waren voor een spoedig einde der Engelsche kolenstaking en dus voor een verlaging der zeevrachten, werden de prijsverhoogingen, die van de vrachtenstijging het gevolg waren, in Europa geregeld ingewilligd. Zeer veel zaken werden op de meeste dagen der week in Engeland gedaan en soms nam de omzet een ongekende afmeting aan. Vooral voor Canadeesche tarwe bestond zeer goede vraag en ofschoon de kooplust vooral spoedige partijen betrof, werden ook op aflading flinke zaken gedaan. Het ligt voor de hand, dat bij deze voortdurend stijgende markt aanbod van wederverkoopten ontstond beneden de door verscheperen gevraagde prijzen. Meer dan in Engeland was dit in Duitschland en Nederland het geval, wat echter niet wegnam, dat alle Europeesche markten ook in de uitvoerlanden geregeld inkoopden deden. Steun ondervond de markt van een afname der verschepingen van Noord-Amerika, waar dus blijkbaar het beperkte aanbod van scheepsruimte zich deed gelden. Daartegenover stond een sterke toename der tarweverschepingen van den Donau. Zelfs was het deze week de eerste keer in het seizoen, dat uit de Donauhavens een belangrijke hoeveelheid tarwe verschepd is, terwijl ook de Russische hoeveelheid weder vrij aanzienlijk was. De afname in de Noord-Amerikaansche afladingen werd dan ook geheel door die van Oost-Europa geneutraliseerd, en die groote Russische en Roemeensche afladingen hebben, toen zij bekend werden, wel eenigen druk op de markt uitgeoefend. Haar invloed werd echter sterk verminderd door de zeer vaste houding der Noord-Amerikaansche tarwemarkten. Reeds op 19 October trad vooral te Winnipeg een belangrijke verhoging in. Zij was niet zoozeer het gevolg van het bekend worden van meerdere schade, door het slechte weder aan de Canadeesche tarwe toegebracht, als wel van de in Noord-Amerika meer en meer doordringende overtuiging, dat ook buiten de kwestie der zeevrachten aanleiding bestaat tot hogere tarweprijzen. Grond tot die overtuiging vormt de in den laatsten tijd zoo goede Europeesche vraag, gesteund door den onbevredigenden oogst van aardappelen in verschillende West- en Centraal-Europeesche landen en de verlaging der raming van de Poolse rogge-opbrengst. Na eenige reactie trad te Winnipeg op 22 October een nieuwe prijsverhoging in. Op dezelfde wijze als te Winnipeg, doch met wat minder omvangrijke fluctuaties bewoog zich ook de tarwemarkt te Chicago. Daar ondervond de markt eenigen steun door berichten omtrent te grooten regenval voor den uitzaai der nieuwe wintertarwe der Vereenigde Staten. Op 23 October waren beide markten echter vrij wat lager, wat voornamelijk het gevolg zal zijn geweest van de schaarschte van scheepsruimte, welke de exportzaken belemmert. De Europeesche markten ondervonden op 25 October den invloed van die gemakkelijker stemming te Chicago en Winnipeg, welke ook in Argentinië eenigszins werd gevolgd. Over het algemeen verkeerde de tarwemarkt de laatste dagen in een onzekere houding, nu behalve de gewone factoren, welke den prijsloop plegen te beheerschen, de vrachtenmarkt zulk een grooten invloed uitoefent. Vrij algemeen wordt aangenomen, dat een verbetering van den toestand in de Engelsche kolenstaking, welke zeker spoedig een minder vaste houding der vrachtenmarkt met zich zou brengen, den tarweprijs in Europa aanzienlijk zal doen dalen, doch daar staat tegenover, dat dan tegelijkertijd de belemmering in de afladingen vermindert en in de uitvoerlanden wel eens verdere stijging der tarweprijzen zou kunnen plaats vinden. In de Vereenigde Staten is namelijk het aanbod van wintertarwe lang niet zoo groot als in het begin van het seizoen en in Canada zal zeker de tarwepool zich alle moeite geven om de prijzen hoog te houden. Op 25 October vond te Chicago en Winnipeg een verdere matige prijsdaling plaats en het slot was te Chicago nog $2\frac{1}{4}$, te Winnipeg 4 à 5 dollarcent per 60 lbs. hooger dan een week te voren.

De vooruitzichten voor de nieuwe tarwe in Argentinië blijven goed. In het begin der week was er sprake van vorst, waarvan schade werd gevreesd, die aan de geheele tarwemarkt tot de prijsverhoging meewerkte. Later werden de berichten echter weder beter. De rapporten uit Australië zijn buitengewoon goed en men meent daar zelfs te mogen rekenen op een oogst van 20 miljoen qrs. tegen 13,3 miljoen in het vorige

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Mais Nov.	Lijnzaad Nov.
23 Oct. '26	144½	77½/8	44½/8	12,85	5,90	15,60
16 " '26	141	75½/8	43¾	12,80	5,85	15,50
23 Oct. '25	142½/8	74½/8	38¾	12,45	8,—	18,70
23 Oct. '24	144¾	105¾	51¾	15,70	11,40	22,90
23 Oct. '23	105¼	73¼	41¼	12,45	9,75	23,80
20 Juli '14	82	56¾/8	36¾	9,40	5,38	13,70

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	25 Oct. 1926	18 Oct. 1926	26 Oct. 1925
Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	16,50	16,10	15,75
Rogge (No. 2 Western) .. ¹	13,—	12,25	9,75
Mais (La Plata)	183,—	176,—	200,—
Gerst (48 lbs. malting) .. ²	223,—	225,—	196,—
Haver (Canada 3)	11,75	11,25	10,90
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. ¹	12,45	11,80	13,90
Lijnzaad (La Plata)	386,—	366,—	418,—

¹) per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	17/23 Oct. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	17/23 Oct. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe.....	15.961	1.334.109	1.002.655	—	13.842	20.866	1.347.951	1.023.521
Rogge	2.348	222.125	236.155	—	1.411	450	223.536	236.605
Boekweit	—	16.484	17.981	48	1.108	150	17.592	18.131
Mais	11.823	705.627	642.896	6.533	86.718	63.540	792.345	706.436
Gerst	8.825	302.044	216.155	834	9.614	9.466	311.658	225.621
Haver	550	157.757	179.471	50	2.215	602	159.972	180.073
Lijnzaad	2.401	190.822	195.220	—	174.105	50.423	364.927	245.643
Lijnkoek	4.907	206.728	158.435	—	—	—	206.728	158.435
Tarwemeel	250	74.603	100.490	528	20.525	16.074	95.128	116.564
Andere meelsoorten	—	12.136	7.523	—	—	—	12.136	7.523

jaar. De grootste tarwe-opbrengst, welke Australië ooit heeft gehad was in 1915, toen zij 22,5 miljoen qrs. bedroeg. Bij den gestegen tarweprijs vonden deze week vrij geregeld zaken in Deutsche tarwe voor uitvoer plaats, speciaal naar Engeland en ook in Deensche tarwe werden daarheen zaken gedaan.

Rogge wordt weinig aangeboden en als gevolg daarvan waren in deze graansoort de zaken niet groot. De vraag voor de beperkte hoeveelheden, welke ter verscheping komen, is anders niet slecht en vooral Frankrijk en België blijven geregeld voor rogge aan de markt. Uit Rusland werden deze week geen roggeverschepingen meld, en van den Donau kwam slechts een kleine hoeveelheid ter verscheping.

Mais is ook deze week weder geleidelijk in prijs gestegen onder den invloed der telkens hogere zeevrachten. Bij de levendige vraag in Engeland en ook op het vasteland was vooral spoedige mais gemakkelijk te plaatsen en de daarvoor geldende premie boven latere posities kon zich handhaven. Van veel beteekenis was echter aanvankelijk de prijsverhoging voor Platamais niet, omdat de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario een sterke daling ondergingen en dus de verhoging der zeevrachten zich slechts gedeeltelijk deed gevoelen. Toen echter bleek, dat ondanks het schaarsche aanbod van vrachtruimte deze week zeer veel mais van Argentinië werd verscheppt, en zelfs het hoogste weekcijfer van dit seizoen werd bereikt, zoodat ondanks grooten aanvoer in de Argentijnsche havens de voorraden daar geen vermeerdering ondergingen en aan de Europeesche markten naast een grooten handel in parcels ook zeer veel ladingen werden opgenomen, trad later aan de Argentijnsche termijnmarkten een niet onaanzienlijk herstel in. Op 25 October sloten Buenos Aires en Rosario zelfs 15 à 20 centavos hooger dan een week te voren.

Van de vele ladingen Platamais, welke aan de Engelsche markt werden verhandeld, was een deel naar het vasteland bestemd, doch omvangrijk zijn ook de hoeveelheden Platamais geweest, welke deze week voor Engeland zelf zijn gekocht.

Toen op 25 October de stijging der zeevrachten wat tot staan scheen te zijn gekomen, omdat de verschepers niet meer bereid bleken telkens hogere vrachten te betalen, werd de stemming voor mais wat gemakkelijker, en op het vasteland waren op 25 October de markten wat lager. Deze verandering der marktstemming duurde echter niet lang, want toen de Argentijnsche termijnmarkten haar stijgende prijsbeweging voortzetten, Engeland al evenmin flauwer was en van een goedkoop aanbod van scheepsruimte nog niets kwam, waren ook de vastelandsche markten op 26 October weder hooger.

Uit Roemenië blijven de berichten omtrent den nieuwen maisoogst nog steeds goed. Droog weder, dat er den uitzaaï voor tarwe bemoeilijkt, is zeer bevorderlijk aan de kwaliteit der mais, en het schijnt nu wel vast te staan, dat deze in zeer goeden toestand wordt binnengehaald. De aanvoeren zijn nog klein, doch waarschijnlijk zullen binnen enkele weken de verschepingen van mais van den Donau wel in vollen gang zijn, wanneer ten minste genoeg scheepsruimte daarvoor beschikbaar is. Intusschen worden voor zeer spoedig te verladen partijen uit het restant van den ouden oogst, vooral naar Nederland en

Denemarken, zeer hooge prijzen betaald. Ook op aflading valt in Denemarken meer voor Donaumais te bedingen dan elders, doch wanneer de zaken tot meerdere ontwikkeling komen, zal de Deensche markt spoedig niet ruim genoeg meer zijn om het aanbod op te nemen.

Ook gerst is deze week zeer veel van den Donau verscheppt. Rusland en Noord-Amerika hebben echter niet veel gerst afgeladen, zoodat de zeer groote Roemeensche verschepingen niet hebben kunnen voorkomen, dat de gerstprijzen hun snelle stijging hebben voortgezet. Dikwijls echter waren wederverkoopers lager aan de markt dan de verschepers der uitvoerlanden, welke zich door de stijging der zeevrachten telkens genoodzaakt zagen hunne noteringen sterk te verhoogen. Wat meer zaken in gerst kwamen deze week tot stand uit de Vereenigde Staten en Canada. Evenals voor tarwe het geval is, bestaat het Canadeesche aanbod van gerst tegenwoordig voor een aanzienlijk deel uit minder goede kwaliteit met abnormaal hoog vochtgehalte, doch vooral naar Duitschland ordt deze kwaliteit Canadeesche gerst toch geregeld verkocht. Ook Russische en Donaugerst vindt tot de telkens hogere prijzen, vooral in Duitschland, nog geregeld plaatsing en ook in Nederland worden voor gerst hooge prijzen betaald.

Haver ontmoet eveneens meer belangstelling en bij vaste markten kwamen daarin naar Engeland meer zaken tot stand, welke grootendeels bestonden uit Argentijnsche haver, nu voor de Noord-Amerikaansche soorten de prijzen wat al te zeer zijn gestegen.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten bleven de afgelopen week over het algemeen kalm gestemd voor effectieve suiker, waarin zaken betrekkelijk beperkt bleven.

In het midden der week deed het eerste nieuws omtrent een cycloon op Cuba de prijzen op de termijnmarkt te New York nogal stijgen. Courantenberichten vermelden een schade van 225.000 tons suiker. Waar de verbindingen met het binnenland nog niet geheel hersteld zijn, dienen echter nadere berichten te worden afgewacht, alvorens een juist beeld der schade kan worden becijferd.

De prijzen voor Spot Centrifugals en op de termijnmarkt hadden het volgend verloop:

	Sp. C.	Dec.	Mrt.	Mei	Juli
Slot voorafgaande week	4.52	2.77	2.72	2.80	2.88
Opening verslagweek	4.52	2.70	2.66	2.74	2.83
Slot verslagweek	4.52	2.81	2.79	2.86	2.95

De ontvangsten in de Atl. havens der V. S. bedroegen deze week 71.000 tons, de versmeltingen 72.000 tons (tegen 55.000 tons in 1925) en de voorraden 215.000 tons (tegen 96.051 tons in 1925).

Raffinadeurs in de V.S. bezitten voor het oogenblik nog voldoende voorraad en toonen geen lust zich verder te dekken, waardoor prijzen voor prompte Cubasuiker tot 2.11/16 d.c. & fr. New York afbrokkelden. Ten gevolge van de cycloon-

berichten echter, kwamen weer kleine transacties tot stand en verbeterde de prijs tot 2³/₄ d.c.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 16 Oct.	55.466	34.041	11.959
Totaal sedert 1/12 tot 16/10 ..	4.413.938	4.806.454	3.853.729
Weekexport 16 October	113.924	60.042	46.954
Totalexportsedert 1/1 t. 16/10	3.936.667	4.276.252	3.686.432
Totale voorraad 16 October ..	477.273	536.507	167.297

De ontvangsten in de week, welke 16 October eindigde, waren dus ruim 20.000 tons grooter dan die over hetzelfde tijdvak verleden jaar, terwijl de verschepingen in die week ongeveer 54.000 tons meer bedroegen. De voorraden op 16 October waren ongeveer 60.000 tons kleiner dan in 1925.

In Engeland bleven de zaken in prompte en spoedig leverbare suiker eveneens tot een minimum beperkt, wegens de groote aanvoeren van buitenlandsch geraffineerd en de eerste leveringen van den nieuwen bietoogst. Raffinadeurs verlaagden hunne prijzen met 6 d.

Op de termijnmarkt in Londen, die in de eerste helft der week zeer slap van toon was, werkte het cycloon-bericht op Cuba als een sterke stimulans; prijzen verbeterden snel, om daarna weer iets af te brokkelen. De markt aldaar sloot op de volgende noteringen:

October	Sh. 14 ⁷ / ₈	Maart 1927....	Sh. 15/6
December	„ 15 ⁰ / ₈	Mei „	„ 15,9
		Aug. „	„ 16/3

De Zichtbare voorraden waren volgens Czarnikow:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 September....	187.000	83.000	70.000
Tsjechoslowakije 1 October ..	44.000	36.000	7.000
Frankrijk 1 September.....	56.000	55.000	53.000
Nederland 1 September.....	73.000	39.000	18.000
België 1 September	25.000	35.000	15.000
Polen 1 October	43.000	35.000	7.000
Engeland 1 October	366.000	301.000	142.000
Europa.....	794.000	584.000	312.000
V.S. Atlant. havens 20 Oct. ..	215.000	96.000	55.000
Cuba 16 October.....	477.000	537.000	167.000
Totaal ...	1.486.000	1.217.000	534.000

Van Java werden geen nieuwe afdoeningen door de Visp. gemeld. De markt voor tweedehandsch suiker was echter vast gestemd. Het laatst werd geboden voor Superieur f 11³/₈ voor prompt en November; f 11¹/₂ voor Dec. en f 11⁵/₈ voor Januari, terwijl voor ready No. 16 &/hooger vraag bestond tot f 10⁵/₈.

Volgens berichten uit New York wordt de a.s. oogst op de Philippijnen geraamd op 450.000 tons (vorig jaar 425.000 tons).

Hier te lande de trokken de prijzen op de termijnmarkt, evenals elders, in het tweede gedeelte der week aan, echter lang niet in die mate als in het buitenland. Aan het slot werd, na een waardeverbetering van ongeveer f ¹/₈ à f ¹/₄, geboden:

voor October	f 17 ⁷ / ₈	voor Maart	f 18 ¹ / ₈
„ December	„ 18/-	„ Mei	„ 18 ⁵ / ₈

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's	Cuba's	
			f.o.b. per Oct./Nov.	96° c.f. October.	
25 Oct. '26	kristalsuiker basis 99° f 18 ⁷ / ₃₂	Sh. 35/-	Sh. 16/-	Sh. 13/6	\$ 4,58
18 „ '26	„ 17 ⁷ / ₈	34 9	16 -	13 6	4,52
25 Oct. '25	„ 14 ⁵ / ₈	30 9	11,6	9,7 ¹ / ₂	3,74
25 Oct. '24	„ 23 ¹ / ₁₆	41/6	20/7 ¹ / ₂	22/-	6,03
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88° f 11 ¹ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 20 October 1926.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn gedurende de afgelopen week gedaald en de stijging heeft zich niet kunnen handhaven. A.s. Maandag zal het volgend Bureau Rapport gepubliceerd worden en men verwacht algemeen, dat dit een nog grooter cijfer zal aanwijzen. Loco-verkopen van alle soorten bedragen iets minder dan 8000 balen per dag, waarvan ongeveer de helft Amerikaansche. Zaken in futures, speciaal

American, zijn vrij goed geweest. De prijs van Egyptische katoen is opnieuw gedaald.

Spinners van Amerikaansche garens klagen over de slapte in zaken, hoewel men algemeen van opinie is, dat indien het vertrouwen in katoenprijzen terugkeert, zaken wel spoedig weer zullen herleven. De „basic” prijzen zijn 1³/₄ d. per lb. verlaagd, berekend naar een daling van 2 d. in katoenprijzen, sinds deze uniforme verkoopprijzen het laatst zijn vastgesteld. Dit beteekent dat de Association spinners marges 1¹/₄ d. per lb. tracht te verhoogen. Daar staat tegenover dat men de moeilijkheden en extrakosten, veroorzaakt door het voortduren van de kolentaking, in aanmerking moet nemen. Egyptische garens worden slechts weinig verkocht en prijzen zijn verlaagd in overeenstemming met prijzen van Amerikaansche katoen. De vraag is slechts gering en groote hoeveelheden worden niet verkocht. India, Burma & China volgen met belangstelling den loop van prijzen en er is ook eenige vraag van het Continent. De geheele markt hoopt op betere zaken in de naaste toekomst, daar prijzen thans een zeer laag niveau hebben bereikt en de algemeene condities over de geheele wereld langzamerhand beter worden.

In de doekmarkt blijft nog weinig omgaan. Katoenprijzen zijn nog niet vast genoeg om eenig vertrouwen te wekken, hoewel een verbeterde vraag gerapporteerd wordt van India, De Straits, Java en de andere markten. Voor China gaat nog weinig om. De meeste orders, die tot stand zijn gekomen, zijn voor kleine hoeveelheden in diverse lines voor goedige levering. Daar staat tegenover, dat sommigen op bescheiden schaal doorgaan met koopen, daar zij den tijd geschikt achten om hun standaardmerken aan te vullen, doch van groote zaken in bepaalde soorten is nog geen sprake. Hoewel er dus over het algemeen weinig omgaat, is de stemming toch hoopvoller. De goede vraag, die nog steeds bestaat en het feit, dat prijzen langzamerhand een meer economisch niveau bereiken, geeft hoop op betere tijden, zoodra het vertrouwen in de prijzen van het ruwe materiaal weer eenigszins hersteld zal zijn.

	13 Oct.	20 Oct.	Oost. koersen.	12 Oct.	19 Oct.
Liverpoolnoteeringen.			T.T. op Br.-Indië	1/5 ³ / ₈	1/5 ⁷ / ₈
F.G.F. Sakellaridis	15,55	14,90	T.T. op Hongkong	1/11 ¹ / ₄	1/10 ¹ / ₈
G.F. No. 1 Oomra..	5,35	5,05	T.T. op Shanghai	2/6 ¹ / ₄	2/4

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	22 Oct. 1926	15 Oct. 1926	8 Oct. 1926	22 Oct. 1925	22 Oct. 1924
New York voor Middling ...	12,55 c	13,60 c	13,10 c	21,75 c	24,20 c
New Orleans voor Middling	12,20 c	13,25 c	12,32 c	20,72 c	22,90 c
Liverpool voor Middling ...	6,70 d	7,35 d	7,09 d	11,37 d	13,65 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '26 tot 15 Oct. '26	Overeenkomstige periode	
		1925	1924
Ontvangsten Gulf-Havens.	3514	2862	2363
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië			
„ „ 't Vasteland etc.	1179	1108	869
„ „ Japan.....	179	120	122

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	15 Oct. '26	Overeenkomstig tijdstip	
		1925	1924
Amerik. havens.....	1889	1116	852
Binnenland	968	1264	891
New York	95	32	144
New Orleans	330	368	209
Liverpool	379	119	149

KOFFIE.

Na de flauwe stemming van de laatste weken was de markt in de afgelopen week aanvankelijk weder belangrijk vaster. De wisselkoers in Brazilië, die op 15 dezer den laagsten stand had bereikt (Londen 6⁹/₁₀) en in de daarop volgende dagen reeds iets gestegen was, liep deze week verder omhoog en de koers op Londen stond 24 dezer wederom op 7³/₃₂ genoteerd. Daar de binnenlandsche koffieprijs in Reis in Brazilië niet daalden, maar zelfs in dien tusschentijd nog iets opliepen, moesten Rio en Santos hunne kost- en vracht-offerten beduidend verhoogen. De aanbiedingen van Santos stegen dan

land als producent en in verband hiermede de toenemende vraag der Engelsche gieterijen naar ijzer van het Continent — zeer vast gestemd en de prijzen stijgen. Op de Belgische markt voor walsproducten is de snelle prijsstijging van de laatste weken tot staan gekomen. Hoe de markt zich verder zal ontwikkelen met het ruwstaalkartel als achtergrond dient te worden afgewacht, doch er zijn eenige redenen om te vermoeden, dat het prijsniveau op den duur nog verder zal worden verhoogd.

	Noteering in de week van		
	11/17 Oct. 1926	18/24 Oct. 1926	19/25 Oct. 1925
Ruwijzer.			
<i>f.o.b. Middlesborough</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	120/6	125/6	69 6
" " " " 3	118/-	120/6	66/6
" " " " 4	117/-	119/6	65/6
Hematite East Coast			
Mixed Numbers	87/6	87/6	74/6
<i>Wagon départ Longwy</i> <i>(Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage P. L. no. 3....	600,—	600,—	345,—
Semi-phosphoreuse	670,—	670,—	360,—
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giessereihoisen no. 1	88.—	88.—	88.—
" " " " 3	86.—	86.—	86.—
Hämatit.....	93.50	93.50	93.50
<i>f.o.b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3..	75-76	76-77	63/6
Walsproducten.			
<i>f.o.b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	
Stafijzer	115-116	115-116	—
Plaatijzer 5 mM.....	125/-	125-126/6	—
" 3 " 	135/-	135-136/6	—

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
25 Oct. 1926..	58.10 -	66.15/-	310.12/6	30.10/-	34.2/6
18 " 1926..	58.17/6	66.15/-	315.5/-	31.5/-	34.10/-
11 " 1926..	57.15/-	66.-/-	315.5 -	30.10/-	34.5/-
4 " 1926..	58.7/6	66.10/-	317.15/-	31.7/6	34.12/6
26 Oct. 1925..	62.7/6	68.5/-	281.6/-	39.10/-	40.6/-
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt verschaft een vaste vraag naar tonnage voor alle posities, doch waren de bevrachters niet in staat te concurreeren met de buitengewone vraag naar kolenbooten. Niettemin zijn de vrachten de laatste week iets opgelopen. Van Montreal is bevracht naar Bristol Channel per November tegen 8/- per qtr. zwaar graan, optie Hull 8/6 en naar Antwerpen of Rotterdam per begin November tegen 38 cents per 100 lbs. Voor tweede helft November werd naar Havre of Duinkerken 31 cents betaald, optie Bordeaux 33 cents, terwijl naar Genua bevracht werd tegen 7/6 per qtr. Van West St. John werd een boot met 5 Januari cancelling bevracht naar de Middellandsche Zee tegen 32 cents, zwaar graan. Van de Northern Range werd tonnage opgenomen voor gerst naar Bremen per December tegen vrachten tot 30 cents per 100 lbs. Tegen het einde der week was alleen tonnage te krijgen tegen hogere vrachten. De Golf van Mexico was, zoover continentale bestemmingen aangaat, levenloos. Naar Santos werd echter een lading meel bevracht tegen 35/-, November.

De vraag naar tonnage voor suiker van West-Indië is minder geworden, daar de bevrachters niet in staat zijn te concurreeren. Indien bevrachters aan de markt zouden zijn voor November/begin December booten, dan zouden zij zeker niet onder ongeveer 45/- kunnen slagen naar U.K./Continent.

De verbetering van de North Pacific ontwikkelde zich deze week verder. Voor November en December werden een flink aantal orders gecirculeerd en er vond ongeveer een twaalfal bevrachtingen plaats. In het begin der week werd van Vancouver 36/6 betaald, doch was deze vracht tegen het einde der week reeds tot 46/6 opgelopen.

Van de La Plata Rivier was een levendige vraag naar tonnage voor iedere positie tot eind van dit jaar; naar prompte booten was speciaal veel vraag. De vrachten zijn aanzienlijk gestegen. Er was tegen het einde der vorige week slechts één boot, die

October connossementen kon geven, doch weigerde zij een vracht van 50/- van de boven La Plata havens. Ook voor November is slechts weinig tonnage beschikbaar en voor 30 November cancelling is 44/6 gedaan, terwijl voor December 42/6 is betaald, hetgeen kan worden herhaald.

De vraag naar tonnage voor chiliisalpeter bleef gering, doch er is tevens een schaarschte aan tonnage. De vracht voor partijen naar Europa vertoont een stijging in de bevrachting van een Jan./Febr. partij naar Havre/Hamburg range tegen 30/- en een Februari partij naar Bordeaux/Antwerpen range tegen dezelfde vracht. Voor volle ladingen is slechts één order naar het Continent aan de markt, nl. per Jan./Febr. naar Denemarken/Zweden/Danzig op basis van 35/-, doch hebben bevrachters weinig hoop tegen deze vracht tonnage te krijgen.

Ofschoon de markten van het Verre Oosten gedeeltelijk weinig vraag naar tonnage verschaffen, zijn de vrachten over het algemeen vast en aanzienlijk opgelopen. De schaarschte aan tonnage doet zich thans voelen en klaarblijkelijk zal voor de eerstvolgende twee of drie maanden te weinig tonnage aan de markt zijn. Van Wladiwostock is de vraag gestegen en nadat in het begin der week 31/3 naar U.K./Continent is betaald, werd tegen het einde 38/9 naar Rotterdam/Hamburg en 40/- naar Scandinavië gedaan. Ook van Australië is de vraag aanzienlijk toegenomen en van Zuid-Australië/Victoria/Sydney werd tot 50/- betaald naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent. Tegen het einde der week was de vracht ongeveer 55/-.

De vraag naar tonnage voor rijst van Burmah bleef gering, doch het is zeker, dat indien de bevrachters booten noodig hebben, zij hun vrachtidee zullen moeten verhoogen. Per Febr./Mrt. is lijnbootruimte geboekt tegen 32/6 naar de gebroedelijke havens U.K./Continent. Van Britsch-Indië is nagenoeg geen vraag naar tonnage. Mauritius bevrachtte een 10.000-tonner per Januari tegen de betrekkelijk lage vracht van 30/- naar U.K.

Ook van den Donau was het aanbod van tonnage slechts beperkt en de bevrachters zagen zich gedwongen de vrachten te verhoogen. Nadat 27/6 werd betaald naar het Continent in het begin van de week, is later 30/- gedaan, terwijl tegen het einde der week 36/- werd betaald voor een 4200 tonner met 10/30 Nov. belading. De bevrachters van de Zwarte Zee hebben ook hogere vrachten moeten betalen en een aanzienlijk aantal bevrachtingen werd gedaan tegen vrachten tot 27/6.

Van de Middellandsche Zee werd weinig erts bevracht. Melilla/Rotterdam betaalde 8/3 en 8/6 met opties. Eenige booten werden gedaan van Huelva naar Rotterdam tegen 11/- en 12/- en naar Vlaardingingen 12/-. De fosfaat-vrachten zijn opgelopen en Bona/Ipswich betaalde 17/6 en Bona/Londen 15/-.

De vrachten van de Golf van Biscaye zijn gestegen. Een flink aantal bevrachtingen werd gedaan in kolen van Musel; naar de Oostkust van Engeland werd 12/6 f.i.o. betaald. Erts, Bilbao/Rotterdam betaalde 6/-.

De kolenmarkt van Amerika was zeer levendig en het aantal bevrachtingen naar U.K. bedroeg niet minder dan ongeveer 150 booten. De vrachten waren:

15 Nov. cancelling	42/6
30 " "	37/6
15 Dec. "	36/-
31 Dec. "	33/-
10 Jan. "	23/-

alles met vrije lossing. Naar Bordeaux/Duinkerken Range werd tot \$ 7,75 betaald, Nov./Dec.; Noorwegen \$ 8,—, Nov., Copenhagen of Esbjerg \$ 8,— Nov.; West-Italië of Gibraltar tot \$ 7,50, Nov. Ook naar Zuid-Amerika waren de vrachten vaster en per November werd voor Rosario tot 35/- betaald, optie Santa Fé 37/6 en per Nov./Dec. naar Buens Aires 33/9 en Santos 30/-.

RIJNVAART.

Week van 18 t/m. 23 October 1926.

De aanvoeren van zeezijde bleven stationnair, terwijl de verscheppingen van kolen minder levendig waren dan de voorafgaande week.

Scheepsruimte bleef voldoende beschikbaar, hoewel verscheidene schepen op eigen risico ledig naar de Ruhrhavens sleepten om aldaar kolen te laden.

De ertsvrachten bedroegen gemiddeld fl. 1,40 met 1/4 en fl. 1,55 met 1/2 lostijd. Naar den Bovenrijn werd uitsluitend in daghuur gecharterd op basis van 5 3/4 tot 6 1/2 cts. per ton.

Het sleeploon bedroeg gemiddeld 40 cts. tarief.

De waterstand bleef tot in het laatst der week vallend, daarna werd van den Bovenrijn eenigen was gemeld.

Naar den Bovenrijn werd op M. 1,60 afgeladen en naar den Benedenrijn op M. 2,10 à M. 2,20.

In de Ruhrhavens namen de verscheppingen van kolen af, zoodat bij ruimer aanbieding van scheepsruimte de vracht voor exportkolen daalde tot M. 2,60 per ton exclusief sleeploon.